

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἀθήναις: φρ. 10, ἐν ταῖς ὑπαρχαῖς φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Ἀποδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου καὶ τοῦτους καὶ εἴνε ἰτήσται. - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

7 Σεπτεμβρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ
ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΥΑΤΩΝ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Ὁ δῆμος Καρυατῶν δὲν ὑφίσταται σήμερον. Πρὸ τοῦ 1836 ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κορινθίας. Σ. τ. Δ.

ΛΙ ΤΡΕΙΣ ΠΑΙΚΙΑΙ

Συνήχεια· ἰδί εἰλ. 554.

Εἴπομεν ἤδη ὅτι ἡ νεότης εἶναι ἡ ὥρα τῆς προπαρσκευῆς, ἡ δὲ ἀνδρική ηλικία ἡ ὥρα τῆς ἐνεργείας. Κατὰ τὴν νεότητα σπείρομεν, ὅπως κατὰ τὴν ἀνδρικήν θερίζομεν, καὶ καθὼς αἱ καλὰ ὁπῶρκα διαδέχονται τὰ ὠραῖα ἄνθη τοῦ ἔαρος, τοιοῦτοτρόπως τὰ καλὰ ἔργα ἐν τῇ ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ διαδέχονται τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς νεότητος. Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν ἐλπίδες καὶ δισταγμοὶ, καὶ κίνδυνοι καὶ φόβοι, ἀλλ' ἐπὶ τέλους παρηγορία καὶ ἀγαλλίσεις, ἐὰν διαφύγωμεν τοὺς κινδύνους καὶ ἀναφανῶμεν ἄξιοι τῆς ἀνδρικῆς ἡμῶν ηλικίας, ἥτις εἶναι ἡ ηλικία τῆς ὀριμωτέρας, τῆς σπουδαιοτέρας, τῆς μεγαλητέρας ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ ἐλαφρότης, ἡ ἀπερισκεψία, ἡ παραφορὰ, ἡ ἀστασία, ἡ οἴησις, ἡ φιληδονία, καὶ τὰ λοιπὰ ἐλαττώματα ἅτινα συνήθως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νεότητος παρουσιάζονται, ἃς ἐλπίζομεν ὅτι θέλουσιν ἐκλείψει, ὅταν καὶ ἡ νεότης ἐκλείψῃ καὶ ἄνδρες ἐν τῷ βίῳ κατασταθῶμεν. Ἀλλ' ἡ ἐλπίς αὕτη θέλει ἄρα γε παρηγορηθῆναι; Καὶ ὅμως ἡ ἱερὰ φύσις, ἡ μάλλον εἰπεῖν ὁ πάνσοφος Δημιουργὸς, ἐνισχύει τὴν ἐλπίδα ταύτην, διότι προβαίνουσιν τῆς ηλικίας καὶ τὴν κρίσιν ἰσχυροποιεῖ καὶ ὀριμάζει, καὶ τὴν θέλησιν σταθερωτέραν καθιστᾷ καὶ τὰς ὁρμὰς ἡμῶν εὐτυχῶς κατευνάζει. Εὐτυχεῖς λοιπὸν ὅσοι ἐκ τῶν φυσικῶν τούτων πλεονεκτημάτων τῆς ἀνδρικῆς ηλικίας ὀφελόμενοι, καταργήσωσι τὰ τῆς νεότητος κατὰ τὴν συμβουλήν τοῦ θεοῦ Παύλου, καὶ ἄνευ ἐλαττωμάτων νεανι-

κῶν εἰς τὴν ἀνδρικήν ηλικίαν εἰσέλθωσιν. Εἰσερχόμενοι δὲ οἱ νέοι εἰς τὴν ἀνδρικήν ηλικίαν, εἰς αὐτὸ τὸ μέγα στάδιον τῆς ἐνεργείας, εἰς αὐτὸ τὸ εὐρὺ θέατρον τοῦ πρακτικοῦ βίου, ἃς ἐρωτήσῃ ἑκαστος ἑαυτὸν τί ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπ' ἀγαθῷ οὐχὶ μόνον ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ ἐκλήθη νὰ πράξῃ, ὅπως μετὰ θάνατον ἀφήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἔχνος τι διαρκὲς καὶ ἀνάμνησιν εὐάρεστον τῆς ἐπιγείου ὑπαρξέως του.

Ἐν τῇ ηλικίᾳ ταύτῃ πρόκειται νὰ πραγματευθῶμεν τὴν μνῆν, ἣν ὁ Κύριος εἰς ἅπαντας τοὺς δούλους αὐτοῦ ἐχορήγησεν, ὅπως μέχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ πραγματευθῶσιν αὐτήν. Ἀπερχοίς δὲ καὶ ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου καὶ τῶν ἀνθρώπων καθίστανται ὅσοι ἐν τῇ ἀνδρικῇ ηλικίᾳ νεκρὰ καὶ ἄγονα ἐγκαταλείπουσι τὰ πολύτιμα δῶρα, ἅτινα ἐπ' ἀγαθῷ καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν πέριξ ἡμῶν ἐλάβομεν ἄνωθεν, λησμονοῦντες ὅτι καὶ ὡς τέκνα καὶ ὡς σύζυγοι καὶ ὡς γονεῖς καὶ ὡς μέλη τῆς κοινωνίας ἄπειρα καθήκοντα ἔχουσι νὰ ἐκπληρώσωσιν, ὅπως εἰς τὴν ποθητὴν τῷ Ὑψίστῳ τελειότητα προσεγγίσωσιν. Ἐὰν λοιπὸν πολῦτιμος εἶναι ὁ χρόνος τῆς νεότητος, ἀσυγκρίτως πολυτιμότερος καθίσταται ὁ χρόνος τῆς ἀνδρικῆς ηλικίας. Ἐὰν ἡ φιλοπονία εἶναι ἀναγκαία ὅπως δι' αὐτῆς ἡ νεότης προπαρασκευασθῇ, ἀσυγκρίτως ἀναγκαιοτέρα βεβαίως καθίσταται κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐνεργείας. Ἐὰν δὲ τὰ σωτήρια αἰσθήματα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον πρέπει νὰ θερμαίνωσι τὰς τρυφερὰς καρδίας τῶν νέων, τὰ αἰσθήματα ταῦτα ἐν τῇ ἀνδρικῇ ηλικίᾳ πρέπει δι' ἔργων νὰ ἐνσαρκωθῶσι καὶ καταφανῆ νὰ γίνωσι διὰ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ διαγωγῆς ἡμῶν.

Ἀλλ' οἱ κίνδυνοι τῆς νεότητος δυστυχῶς μᾶς παρεκκολουθοῦσι κατὰ τὴν ἀνδρικήν ηλικίαν, διότι αἱ ἔξεις κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην δευτέραν φύσιν ἀποτελοῦσι, μεγίστη δὲ εἶναι ἡ δύναμις αὐτῶν. Ἐὰν λοιπὸν παρεκλήσαντες τὴν νεότητά μας ἀπεκτῆσμεν τὰς ἔξεις τῆς ἀστασίας, τῆς ἀπερισκεψίας, τῆς ἀκηρίας, τῆς φιληδονίας, τῆς οἰήσεως, τῆς παραφορᾶς, τοῦ ἐγωϊσμοῦ, δυσκόλως ἐν τῇ ἀνδρικῇ ηλικίᾳ βέλομεν ἀναδειχθῆ σταθεροί, περισκευμένοι, φίλεργοι, σώφρονες, μετρίφρονες, ὑπομονητικοὶ καὶ εὐεργετικοί. Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τῆς νεότητος ἀν διαφύγωμεν, καὶ μετὰ καλητέρας διαθέσεως εἰς τὸν πρακτικὸν βίον εἰσέλθωμεν, νέους κινδύνους, καὶ κιν-

δύνους μεγάλους, θέλομεν ἐν αὐτῷ ἀπαντήσαι, διότι προχωροῦντες εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου ἐδῶ μὲν θέλομεν ἀπαντήσει φίλον τινὰ ψευδῆ καὶ ἀχάριστον, ὅστις κακίως θέλει μᾶς λυπήσει, ἐκεῖ δὲ πανοῦργόν τινα καὶ δόλιον καταχρώμενον τὴν εὐθύτητα μᾶς, μετ' αὐτὸν δὲ αἰσχρόν τινα καὶ κακοήγη, ἐπιβουλεύμενον ἡμᾶς ἐν τῷ σκοτεινῷ καὶ πλησίον αὐτοῦ ἀνάγων τινὰ καὶ ἀναιδῆ ἐξυβρίζοντα ἡμᾶς δημοσίᾳ, καὶ ἐπὶ τέλους ἄδικόν τινα πλεονέκτην. Ταῦτα δὲ πάντα θέλουσι δηλητηριάσει τὴν καρδίαν μᾶς, θέλουσι διαστρέψει τὸν χαρακτῆρά μᾶς. Ὅταν δὲ προχωροῦντες πεισθῶμεν ὅτι ὑπὸ πονηρῶν περικυκλούμεθα, καὶ ἴδωμεν τοὺς μὲν ἀσεβεῖς καὶ ἀδίκους διὰ τῆς πονηρίας καὶ τῆς αὐθαδείας καὶ τῆς ἐπιτηδαιότητος τῶν εὐτυχοῦντας καὶ χαίροντας, τοὺς δὲ εὐσεβεῖς καὶ δικαίους περιφρονουμένους καὶ πάσχοντας, ἢ ἀγανάκτησις ἡμῶν θέλει κορυφωθῆ, αἱ ὑγιέστεραι τῶν ἀρχῶν μᾶς θέλουσι κλονισθῆ, καὶ τότε θέλομεν διακινδυνεύσει βεβαίως ἢ μισάνθρωποι νὰ γίνωμεν, ἢ τὴν ὀλεθρίαν ὁδὸν τῆς διαφθορᾶς, ἣν οἱ πλεῖστοι βαδίζουσι, καὶ ἡμεῖς νὰ βαδίσωμεν.

Πολλοὶ ὑπὸ τῶν σωτηρίων ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐμπνεόμενοι οὔτε εἰς τὴν κακίαν τῆς μισανθρωπίας ὑπέπεσαν, ἐνθυμούμενοι ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, οὔτε εἰς τὴν εὐρύχωρον ὁδὸν τῆς ἀπωλείας εἰσῆλθον, ἀλλὰ τὴν εὐθείαν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ζωὴν ἐβάδισαν. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες πλήρεις ἀγάπης πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν, σταθεροὶ πρὸς τοὺς φίλους, εὐαίσθητοι πρὸς τοὺς δυστυχοῦντας, γενναῖοι πρὸς τοὺς ἐχθρούς, δίκαιοι καὶ εὐεργετικοὶ πρὸς πάντας, γενναῖοι εἰς τὰς δυστυχίας, ἀτρόμητοι εἰς τὰς ἀδίκους καταδρομὰς, μετρίφρονες εἰς τὰς εὐτυχίας, φιλάγαθοι καὶ φιλόπονοι, οὐδέποτε δὲ φιλοχρήματοι καὶ ἰδιοτελεῖς, εὐπροσήγοροι καὶ φιλαλήθεις, πιστοὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ εἰς τὸ κατῆκον. Οἱ ἄνδρες οὗτοι τὰ ἀναγκαῖα τοῦ γήρατος ἐφόδια προμηθεύμενοι, εὐχαρίστως εἰς τὸ στάδιον τῆς γεροντικῆς ηλικίας θέλουσι εἰσελθεῖν, διότι διὰ τῆς συζυγικῆς ἀγάπης καὶ ἀρετῆς τῶν ἀποκτῶσι συζύγους ἀφωσιωμένους, αἵτινες ἄπασαν τὴν εὐτυχίαν αὐτῶν εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ συζύγου τῶν συγκεντρώνουσιν, καὶ τὰ γήρατά αὐτῶν θέλουσι περιθάλπει, διὰ τοῦ πατρικοῦ δὲ αὐτῶν φίλτρου καὶ τῶν πατρικῶν αὐτῶν φροντίδων προπαρασκευάζουσι τέκνα, ἅτινα θέλουσι εἶσθαι ἢ γλυκύτερα τοῦ γήρατός τῶν ἀνακούφισις καὶ παρηγορία, διὰ τῆς φιλαγάθου δὲ αὐτῶν διαθέσεως καὶ διὰ τῶν καλῶν αὐτῶν ἔργων ἀποκτῶντες τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων, εὐάρεστον τὸν βίον αὐτῶν θέλουσι διέλθαι, παρὰ πάντων ἀγαπώμενοι καὶ ὑποληπτόμενοι. Διὰ τῆς φιλοπονίας αὐτῶν καὶ τὰ ἀναγκαῖα χρήματα ἀποκτῶσιν, ὅπως καὶ αὐτοὶ ἀνέτως ζήσωσι καὶ εἰς ἄλλους χρήσιμοι γίνωσι, καὶ γνώσεις ποικίλας ἐπὶ τέλους προσκτιν-

ται, δι' ὧν τὰς ἐχληράς αὐτῶν ὥρας εὐάρεστοι θέλουσι διασκεδάζει, καὶ διὰ τοὺς πέριξ αὐτῶν ἐπωφελεῖς θέλουσιν εἶσθαι.

Ἐκ τούτων συμπεραίνουμεν ὅτι καθὼς ἐν τῇ νεανικῇ ηλικίᾳ προπαρασκευάζεται ἡ ἀνδρική τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐν τῇ ἀνδρικῇ προπαρασκευάζεται ἡ ηλικία τοῦ γήρατος. Ὅπως δὲ συμπληρώσωμεν τὴν ὑπόσχεσίν μᾶς, ἃς μελετήσωμεν, φίλτατοι ἀκραταί, καὶ τὴν ηλικίαν ταύτην τοῦ γήρατος.

Μετὰ τὸ ἔαρ τῆς νεότητος ἔρχεται τὸ θέρος τῆς ἀνδρικῆς ηλικίας, καὶ μετὰ τὸ θέρος τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμὼν τοῦ γήρατος. Μετὰ τὴν ἐργασίαν ἐπέρχεται ὁ κόπος, ὁ δὲ κόπος ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Τὴν ἀνάγκην ταύτην ἡσθάνθη κατὰ τὴν θείαν Γραφὴν καὶ αὐτὸς ὁ Δημιουργὸς, ἀναπαύσας κατὰ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ὅθεν μετὰ τὴν ηλικίαν τῆς ἐνεργείας, μετὰ τὴν ηλικίαν τῶν κόπων καὶ τῶν μόχθων, εἰς τὴν ηλικίαν τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ἡσυχίας ἡ θεία Προνοία βαθμηδὸν μᾶς εἰσάγει. Ἐάν δὲ ἐν τῇ νεότητι τερπόμεθα παρὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ θαυμάζοντες τὴν χαρμόσυνην ἀνατολήν τοῦ ἡστροῦ τῆς ζωῆς, οὐχ ἥττον ἐν τῷ γήρατι παρὰ τὴν ἡσυχίαν ἐκθαμβοί τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ φωτοβόλον δύσιν τοῦ ἡστροῦ τούτου, συγκινούμεθα, ἀγαλλόμεθα, καὶ ἡ καρδία μᾶς ἀνυψοῦται εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Ὑψίστου. Καὶ ὅμως παράπονα καὶ γογγυσμοὺς ἀκούομεν ὡς ἐπὶ τῷ πλεῖστον παρὰ τῶν γερόντων, οἱ δὲ νέοι ἀποστρέφονται συνήθως τὴν γεροντικὴν ηλικίαν, ἥτις καὶ τὸ κάλλος καὶ τὰς δυνάμεις μαρμαίνει, ἐνῷ ἀπ' ἐτέρου ὁ φυσικὸς καὶ διηνεκὴς πόθος τῆς ζωῆς εἰς τὸ γῆρας καθ' ἡμέραν τοὺς φέρει, πάντες δὲ, εἰς ὅσους ἐγκαρδίως ἀγαπώμεν, νὰ ζήσωσι καὶ νὰ γηράσωσιν εὐχόμεθα.

Πόθεν ἡ φαινομένη αὕτη ἀντίφασις; Πόθεν λυπηρὰ αὕτη διαφωνία;

Ἡ ἀντίφασις καὶ ἡ διαφωνία αὕτη προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει καὶ τὸ γῆρας τὰ δυσάρεστα καὶ τοὺς κινδύνους αὐτοῦ, ἐνώπιον τῶν ὁποίων καὶ τὸ ἀπροπαρασκευάστον γῆρας ἀδύνατον εἶναι πελτίζεται, καὶ ἡ ἀπειρος νεότης ὀπισθοδρομεῖ. Ὅταν ἀπροπαρασκευάστοι ἢ μᾶλλον εἰπεῖν καὶ κῶς προπαρασκευασμένοι εἰς τὴν δύσιν τοῦ βίου περιέλθωμεν, αἱ σωματικαὶ καὶ αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἡμῶν συνήθως ἐκλείπουσιν, οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν εἶναι ἀδύνατοι, ἡ ὄρασις καὶ ἡ κοῆ ἐξασθενοῦσιν, ἐχληροὶ καθίστανται οἱ περίπτοι, οὔτε ἡ διανοητικὴ ἐργασία οὔτε ἄλλη ἐνσχόλησις δύναται νὰ διασκεδάσῃ τὰς θλίψεις ὥρας τοῦ βίου μᾶς, ἐπὶ τοῦ ἀργυρίου δὲ ἡμῶν συνήθως προσκολλώμεθα, καὶ τὸ πάθος τῆς λαγυρίας δυστυχεῖς καὶ ἐγωῖστας, ἀποτροπαῖοι μᾶς καθιστᾷ, ἐνίοτε δὲ νεάζοντες καὶ κομψοί, καὶ τὰς λευκάς ἡμῶν τρίχας λησιμονοῦντες γελῶσι καὶ φαῦλοι καθιστάμεθα. Ἄλλοτε δὲ τῆς νεότητος ἡμῶν λησιμονοῦντες, δύστροποι καὶ

μεμφίμοιροι, ἀδίκως δὲ καὶ ἀποτόμως κατὰ τῶν νέων ἐξαντιμάμεθα, καὶ αὐτοὺς μὲν μακρὰν ἡμῶν ἀποκρούομεν, πάντας δὲ τοὺς πέριξ ἡμῶν καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα μᾶς ψυχραίνουμεν καὶ δυσχεστεῖν, καὶ ἐν τῇ ἀπομονώσει τὴν δυστυχίαν ἡμῶν αὐξάνουμεν, διότι καὶ τὰς παρελθούσας ἡμῶν παρὰ τὴν ἐνθυμούμεθα τότε, καὶ τὴν ἀδυσώπητον τύχην τοῦ συναιδέτος συναισθανόμενοι ἐπὶ τῆς κλίνης ἡμῶν κυλούμεθα, καὶ κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἀδίκως ἀγανακτοῦμεν, καὶ κατὰ τοῦ Πλάστου ἀρρόνως γογγυζοῦμεν, καὶ στενάζοντες μετὰ τοῦ Ἰῶ ἀνακράζομεν «ἡ ψυχὴ μου ἐδαρύνθη τὴν ζωὴν μου». Ἄλλ' ἐνῷ τὸν θάνατον ἐπικαλούμεθα, ἐνώπιον τοῦ θανάτου ὠχρῶμεν καὶ τρέμομεν ἄβυσσον ἀγανὴ ἐνώπιόν μᾶς εὐίσκοντες.

Τοιοῦτον γῆρας, προημιάζον καὶ ἀπεικονίζον ἐπὶ τῆς γῆς τὴν μέλλουσαν κόλασιν, βεβαίως οὔτε τοὺς γέροντας εὐχαριστεῖ οὔτε τοὺς νέους θέλγει. Καὶ ὅμως πάντες συνομολογοῦμεν ὅτι πολὺ λάμπει ἡ δύσις ἀσυμρίτως ὠραιότερα τῆς ἀνατολῆς ἀναφαίνεται, ἢ καὶ συνήθως κατὰ τὴν ἀνατολήν καὶ ἡ δύσις.

Καὶ τῷ ὄντι, ὅταν διέλθωμεν τὸν βίον εὐσεβῶς, ἐναρέτως καὶ φιλοπόνως, ὅταν γηράσκοντες καὶ ἀπὸ τῆς σφοδρᾶς καὶ ἐπικινδύνους ὁρμᾶς τῆς νεότητος καὶ ἀπὸ τοὺς μόχθους καὶ κόπους τῆς ἀνδρικῆς ηλικίας ἀπαλλαχθῶμεν, καὶ εἰς τὸν ἡσυχον καὶ ἀναπαυστικὸν λιμένα τοῦ γήρατος ἐντίμως φθάσωμεν, δὲν δυνάμεθα εἰμὴ νὰ χαρῶμεν, νὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ νὰ δοξολογήσωμεν τὸν Ὑψίστον, ἀπαράλλακτα ὡς τὴν εὐτυχὴ ἐκεῖνον ναύτην, ὅστις εἰσερχόμενος εἰς γαλιναῖον καὶ ἀσφαλὴ λιμένα, στρέφει τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ παρὰ τῶν τοὺς σκοπέλους καὶ τὰ ἀγρία κύματα, ἐξ ὧν διεσώθη, καὶ μετὰ τῶν ὁποίων ἄλλοι ὀπίσθεν αὐτοῦ εἰσέτι παλαίουσι, χαίρει, καὶ στρέφον τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν εὐχαριστεῖ τὸν Πανάγαθον. Ὅταν ἐντίμως διεξέλθωμεν τὸν μέγαν καὶ δύσκολον ἀγῶνα τοῦ βίου, πάντες μᾶς σέβονται καὶ μᾶς ἀγαπῶσι, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Σολομὼν ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ ἀπεράνθη ὅτι στέφανος δόξης περιβάλλει τὸ γῆρας τῶν ἐν δικαιοσύνῃ διανυσάντων τὸν βίον.

Εὐχόμενοι λοιπὸν νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ γηράσωμεν, δὲν εὐχόμεθα τὸ πολυχρόνιον ἀλλ' ἀκηλίδωτον τοῦ βίου, δὲν εὐχόμεθα τρίχας πολιὰς ἀλλὰ φρένας ὑγιεῖς καὶ ἐντιμὸν γῆρας.

Οἱ ἐν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ διανύσαντες τὸν βίον καὶ τὸν σέφανον τοῦ γήρατος περιβλήθέντες, δὲν αἰσθάνονται οὔτε τὴν ἐκ τοῦ κόρου ναυτίαν οὔτε τοῦ συναιδέτος τὰς τύψεις, ἀλλὰ καθαράν καὶ ἡσυχὴν τὴν συνείδησιν ἔχοντες οὔτε τὴν ζωὴν τῶν βαρύνοντων, οὔτε κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων γογγυζοῦσιν, ἀλλ' ὑγιεῖς καὶ εὐρωστοί, φαιδρὸι καὶ προσήνεμοι τὸν βίον διὰγουσι. Καὶ ὅταν ὁ θάνατος ἀποσπᾷ ἀπὸ τῆς ἀγάπης καὶ αὐτῶν τὰ φίλτατα ἀντικείμενα τῆς ἀγάπης καὶ

τῆς ἐπιγείου εὐδαιμονίας τῶν, εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ καρδία τῶν συναποσπᾶται μετ' αὐτῶν, καὶ σκοτεινὸς ὁ ἥλιος, καὶ ἔρημος ἡ γῆ καὶ ἄνευ θελημάτων ἡ φύσις ὅλη παρίσταται τότε εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν, ἀλλ' ἐνῷ ὡς ἄνθρωποι μελαγχολοῦσιν, ὡς χριστιανοὶ πιστεύουσιν, ἐλπίζουσι, καὶ εἰς τὰς ἀνεξέρωνήτους βουλήσεις τῆς θείας Προνοίας μετ' ὑπομονῆς κύπτουσι τὸν αὐχένα, καὶ γενναίως τὰς θλίψεις αὐτῶν ὑποφέρουσι.

Ἐάν δὲ καὶ ἄλλα δεινὰ ἐκτὸς τῶν πικρῶν ποτηρίων τοῦ θανάτου περιστοιχίζωσι τὸ γῆρας αὐτῶν, δὲν ἀπελπίζονται, δὲν ἀδημονοῦσι, διότι γνωρίζουσιν ὅτι πᾶσα ηλικία ἔχει τὰς θλίψεις καὶ τὰ δεινὰ τῆς, καὶ αὐτὸ τὸ ὠραῖον ῥόdon ἔχει τὰς ἀκάνθους τοῦ, καὶ ὅτι σκοπόμενος τὰς εὐτυχίας μετὰ δυστυχίαν ἀνέμειξεν ὁ Πλάστης, ὅπως ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡ χαρὰ παρεγορεῖ τὴν θλίψιν, ἡ δὲ θλίψις ζωηρότεραν καθιστᾷ τὴν χαρὰν. Καθὼς ἡ μελαγχολικὴ ἐσπέρα προετοιμάζει ἡμᾶς διὰ τὸ νυκτερινὸν σκότος, οὕτω καὶ ἡ ἐσπέρα τοῦ βίου, ἥτοι τὸ γῆρας, διὰ τῶν δεινῶν αὐτοῦ ἀπὸ τὰ θελήματα τῆς ζωῆς βαθμηδὸν μᾶς ἀποσπᾷ, καὶ διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ σκοτεινοῦ τάφου προπαρασκευάζει τὸ σῶμά μᾶς. Δικαίως λοιπὸν οἱ ἔλφρονες γέροντες, θαυμάζοντες τὴν σοφίαν τῆς θείας Προνοίας, καὶ τὰ δεινὰ τῶν μετ' ὑπομονῆς καὶ καρτερίας ὑποφέρουσι, καὶ ἐλαφρότερα οὕτω καθιστῶσιν αὐτὰ, καὶ τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς ὑπομονῆς τῶν προσελευσύντων, ἀνεκτικοὶ δὲ, ἐπισκεῖς καὶ δίκαιοι πρὸς τε τοὺς νέους καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν, δὲν σταυρόνουσι τὰς χεῖρας τῶν μεμφίμοιρόντων, μισάνθρωποι καὶ ἀποτρόπαιοι ἀναδεικνύμενοι, ἀλλὰ συναισθανόμενοι ὅτι πᾶν βῆμα τῆς κακίας νέους ἀγῶνας τῆς ἀρετῆς πρέπει νὰ προκαλῇ, διότι ἄλλως ἢ κακία βεβαίως θέλει θριαμβεύσει καὶ ἡ κοινωνία θέλει καταστραφῇ, καὶ ὅτι καθ' ὅλας τὰς περιόδους τοῦ βίου ἡ ἀγάπη, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀγαθοποιία συντελοῦσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τῶν ἄλλων καὶ ἡμῶν αὐτῶν, δὲν παύουσι καὶ ἐν τῷ γήρατι τῶν καὶ τοὺς πέριξ αὐτῶν νὰ ἀγαπῶσι καὶ μετὰ τῶν δυστυχοῦντων νὰ συμπάσχωσι, καὶ τοὺς ἐνδεεῖς νὰ εὐεργετήσωσι, καὶ τοὺς ὠρμίους καρποὺς τῆς πολυχρόνιου αὐτῶν πείρας εἰς τοὺς νεωτέρους νὰ μεταδίδωσι, καὶ τὴν διὰ τὴν γῆν τῶν νέων διὰ τῶν συμβουλῶν τῶν νὰ κανονίζωσι, καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ βίου νὰ τοῖς ὑποδεικνύωσι, διὰ τοῦ σεβασμοῦ αὐτῶν παραδείγματος καὶ τοῦ σώφρονος βίου τῶν διὰ τὴν ἀρετὴν χρηστὴν καὶ ἐνάρετον τὴν νέαν γενεάν· διότι εὐκόλως καὶ προθύμως ἡ νεότης κλίνει τὸ γόνυ ἐνώπιον τῶν συμβουλῶν, ὅσας ἢ γλυκύτας καὶ ἢ ἀρετὴ τὰς ὑπαγορεύουσιν, αἱ δὲ πολιαὶ τρίχες καὶ ἡ πολυχρόνιος πείρα σεβαστὰς καθιστῶσιν αὐτάς.

Τοιοῦτοι γέροντες εὐτυχεῖς καὶ ἡδονικωτάτας διέρχονται καὶ αὐτὰς τὰς τελευταίας τοῦ βίου τῶν ἡμερῶν, ἀθάνατοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνίας

δικαζόμενοι, αναγεννώμενοι και αναζώντες εν τῇ νέᾳ γενεᾷ ὑπὲρ ἧς τοσοῦτον εὐγενῶς ἠγωνίσθησαν, ὅπως μεταδώσωσι καὶ τὴν μακροχρόνιον αὐτῶν παῖρκα καὶ τὰς γνώσεις καὶ τὰ εὐσεβῆ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς τῶν.

Τοιοῦτον γῆρας εὐχόμεαι ἀπὸ καρδίας ν' ἀ-
ξιοθώμεν ἅπαντες, φίλτατοι ἀκροαταί. εὐτυχεῖς δὲ αἱ κοινωνίαι, ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ νέοι καὶ νεάνιδες καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες διὰ τοιοῦτον γῆρας προπαρασκευάζονται ὑπὸ τὸ κράτος τῶν δύο μεγάλων ἠθικῶν νόμων, οὓς ὁ Θεάνθρωπος ἀπεκάλυψε, τῆς τελειοποιήσεως καὶ τῆς ἀγάπης. Κοινωνία τοιαύτη ἀπαρτιζομένη ἐκ νέων καὶ νεανίδων χρηστῶν, ὑπὸ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐναρέτων καὶ φιλοπόνων καὶ ὑπὸ γερόντων φιλαγάθων καὶ σεβασμίων, παρουσιάζει ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας κῆπον τερπνότατον πλήρη ὠραιότητων καὶ εὐδωμῶν ἀνθέων καὶ καρπῶν γλυκυτάτων καὶ δένδρων μεγάλων καὶ σεβαστῶν διὰ τὸ γῆρας τῶν, ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν ὁποίων ἐν καιρῷ θέρους εὐαρέστως ἀναπνέομεν. Τοιοῦτος δὲ κῆπος, τοιαύτη κοινωνία ἀναπόλει εἰς τὸν νοῦν μας τὸν ἀπολασθέντα παράδεισον, τὸν ὁποῖον πᾶσα εὐγενὴς ψυχὴ ποθεῖ, καὶ πρὸς ἀνάγκησιν τοῦ ὁποῖου πάντες ὀφείλομεν ἀδικησάντες νὰ ἐργαζώμεθα.

*Εἰς τὴν ἐπὶ τῇ.

ΛΕΩΝ ΜΕΛΑΣ

Οἱ ἀναγνώσται τῆς **ΕΣΤΙΑ**ς γινώσκουσιν ὅτι τὸ τελευταῖον σύγγραμμά τοῦ κ. Σάθα* παρουσιάζει ὑπὸ ὀλίγων νέων ἔποιν τὸ ζήτημα τῆς ἐν Ἑλλάδι εἰσβολῆς καὶ ἐγκατοικίσεως Σλαβικῶν φυλῶν. Μὴ ἀκολουθῶν εἰς τὰς παραδεδομένας δοξασίας ὁ Ἑλληνισμολόγος, ἀπολύτως ἀρνείται ὅτι οἰαδὴ τις Σλαβικὴ φυλὴ ἐπέδραμε ποτε ἢ κατέκτησε τὴν Πελοπόννησον. Ἡ σπουδαιότης τοῦ θέματος καὶ ἡ πρωτοτυπία τῆς νέας ἱστορικῆς θεωρίας ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπιστήμης, καὶ τὰ ἐγκριτώτερα ὄργανα τοῦ γερμανικοῦ, τοῦ γαλλικοῦ καὶ ἀγγλικοῦ τύπου πολυειδῶς ἀναλύουσι καὶ σχολιάζουσι τὸ ἑλληνικὸν σύγγραμμά, τὸ σημεῖον νέαν περίοδον ἐν τῇ μεσαιωνικῇ ἱστορίᾳ.

Ἐκ τῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων σημειοῦμεν τὴν **Εφημερίδα** τῆς Κολωνίας* καὶ τὴν **Γενικὴν Ἀδουαϊάν**, διότι, κατ' ἐξοχὴν μισελληνικαί, συνεχῶς μᾶς ἀπεκάλεσαν συρφετὸν μιγάδων Σλαβικῶν καὶ Ἀδάρων. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι (**Allgemeine Zeitung**), ἐν ἣ ὁ Φαλλμεράγερ ἐδημοσίευσεν τὰς κατὰ τῶν Ἑλλήνων ὑβρεῖς, ἀναλύων νῦν ὁ καθηγητὴς Meyer τὸ ἑλληνικὸν βιβλίον εἰς δύο μακρότατα ἄρθρα, ὁμολογεῖ ὅτι αἱ θεωρίαι τοῦ Βαυαρῶν ἱστορικοῦ κατήντησαν πλέον μῦθοι, ὅτι τὰ ὀνόματα Μοραίας, Μάνη, Ναβαρρίνος καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν εἶναι Σλαβικά, ἀλλ' ἀπλᾶ παραφθοραὶ κλασικῶν ὀνομάτων, ὡς πειστικώτατα ὁ κ. Σάθας ἀποδεικνύει. Καὶ ἀπολύτως μὲν ἡ Ἀδουαϊάν **Εφημερίς** δὲν φαίνεται συμφωνοῦσα πρὸς τὸν κ. Σάθαν, τὸν ὁποῖον οὐδὲν ἤττον θεωροῦσα ἐφάμιλλον πρὸς τοὺς ἐγκριτωτέρους τῆς Εὐρώπης ἱστορικοὺς διὰ μακρῶν βιογραφει. Κατὰ τὸν Meyer, ἐξετάσας ὁ κ. Σάθας τὸ ζήτημα ὑπὸ γενικῶν ἔποιν, παρεῖδε καθέκαστά τινα, τῶν ὁποίων τὴν διασάφησιν ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιστήμη πρὸς τελικὴν ἀπόφασιν.

Ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα αἱ τοῦ Φαλλμεράγερ θεωρίαι οὐδε-

* Monumenta Historiae Hellenicae. Ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος τόμος δημοσιεύονται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1881.

μίαν εὐρον ἤχῳ, ἡ προσοχὴ τῶν ἱστορικῶν ἐστράφη περὶ ἄλλο θέμα τὸ ὁποῖον ὁ κ. Σάθας ἐπραγματεύθη, πότε δηλαδὴ ἐξωντώθη τελικῶς ἡ ἑλληνικὴ ὀρηκτεία καὶ ἐ-
θριαβέυσεν ὁ χριστιανισμὸς ἐν Ἑλλάδι. Ἀναλύσας τὸ σύγγραμμά ἐν τῇ **Ἀκαδημίᾳ** τῶν **Ἐπιγραφῶν** ὁ κ. Ρενάν, θερμῶς συνέστησε τὴν νέαν ἱστορικὴν θεωρίαν τοῦ κ. Σάθα, ἐξ ἧς καὶ μόνῃς δύνανται νὰ λυθῶσι τόσαι ἱστορικαὶ ἀμφισβολαί, ὡς τὸ μεταξὺ Βυζαντινῶν καὶ Ἑλλήνων μῖσος, ἡ διάσπασις ἀγαλμάτων μέχρις αὐτῶν τῶν Σταυροφορίων, καὶ ἰδίᾳ πῶς, ἐνθ' οἱ Τούρκοι ἐπλησίαζον εἰς τὸν Ἰσθμὸν, ἡ ἐν Σπάρτῃ ἀκαδημία ἐπανεφέρε τοὺς ἑλληνικοὺς θεοὺς, καὶ πῶς ἡ πρώτη ἐγκύκλιος τοῦ πρώτου τῆς Τουρκοκρατίας πατριάρχου ἀφορᾷ εἰς τὴν πυρπόλησιν τῆς ἀνιέρου ἑλληνικῆς θεολογίας τοῦ Πλήθωνος. Ὡς γνωστὸν, καὶ ἐν τῇ **Εφημερίδι** τῶν Συζητήσεων* ὁ περιλάλητος βιογράφος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐδημοσίευσεν ὥρατον ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἄρθρον. Ὁ XIX Siècle, ἡ ἐφημερίς τοῦ About, θεωρῶν τὸ Σλαβικὸν ζήτημα ἀνάξιον πάσης συζητήσεως, θαυμάζει πῶς οἱ μὲν ἀναγεννηθέντες Ἕλληνες γράφουσι βιβλία, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ζηλεύσῃ πᾶς Εὐρωπαῖος ἱστορικός, καὶ νὰ τὰ θεωρήσῃ τιμὴν τῆς πάσα πεπολιτισμένη Κυβέρνησις. Ὅμοια ἐγκωμιαστικὰ ἄρθρα δημοσιεύουσιν ἡ Γερμανικὴ **Επιθεώρησις**, ἡ Νέα **Επιθεώρησις**, ὁ **Διών**, ἡ Γαλλικὴ **Δημοκρατία** κλπ.

Ἐκ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων ἀναφέρωμεν τὴν **Pall Mall Gazette** καὶ τὴν **Times**. Τὸ ἄρθρον τοῦ **Χρόνου*** μεταφέρει ἐνταῦθα ἡ **ΕΣΤΙΑ**, καὶ διὰ τὸ σπουδαῖον τῆς παγκοσμίου ἐφημερίδος, πρῶτον καταδεχομένης νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν πτωχὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, καὶ διότι σαφῶς συνοψίζει τὴν ἱστορίαν τοῦ πολυθρύλητου ζητήματος.

Οἱ ΣΛΑΒΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ***

Ἡ θέσις τὴν ὁποίαν προσαλλήλως κατέχουσιν τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Σλαβικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, καὶ ἡ ἐκ τούτου πιθανότης περιπλοκῶν καὶ πολιτικῶν περισπασμῶν, καθιστῶσιν ἄξιον πλεονέστερας προσοχῆς τὸν ἄρτι ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Σάθα πρῶτον τόμον τῶν **Μνημείων** τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας* ἐν γαλλικῇ εἰσαγωγῇ ὁ ἐκδότης πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀξιόσπουδάστου ζητήματος, ἃν ποτε οἱ Σλάβοι εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ὁ Σλάβος Βανδούρης ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ **Imperium Orientale** διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς ὑποτιθεμένης εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσβολῆς Σλάβων. Ἐτεροὶ μετ' ἐκείνων συγγραφεῖς, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Leake, μάλιστα ἔθιξαν τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἡ θεωρία τῆς τοιαύτης Σλαβικῆς εἰσβολῆς ἀνεζωπυρήθη μετὰ τὴν ἐν Πύλῳ ναυμαχίαν ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνος ἱερέως Κ. Οἰκονόμου, δημοσιεύσαντος διὰ τὴν ἐν Πετροπόλει ἀκαδημαίαν τρίτομον συγγραφὴν ἑλληνο-ρωσιστὶ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποδείξῃ τὴν σχέσιν μεταξὺ Σλαβωνο-ρωσιστικῆς καὶ Ἑλληνικῆς γλώσσης* ἡ δημοσίευσίς αὕτη εἶχεν, ὡς εἶκός. πολιτικὸν λόγον. Ἀφ' ἑτέρου ὁ καθηγητὴς Φαλλμεράγερ ἐν λαμπρῷ γερμανικῷ συγγράμματι περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Μοραίως κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἀπέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ Ἕλληνες, χάριν τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ὁποίων ἀπασα ἡ Εὐρώπη συνεκινήθη, οὐδὲν ἄλλο ἥσαν ἢ μετὰ Σκυθῶν, Σλα-

βων, Σέρβων, Βουλγάρων, Μοσχοβιτῶν καὶ ἐτέ-
ρων βαρβαρικῶν φυλῶν! Ἐν συνόλῳ ἐπιστρέφεται ὅτι κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα Σλάβοι εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκυβέρνησαν ἐπὶ μακρὸν τὴν χώραν, καὶ ἐπὶ τέλους ἐξελληνίσθησαν. Ἀλλὰ, καθὼς εὐλόγως παρατηρεῖ ὁ κ. Σάθας, τὸ ζήτημα θὰ διαφωτισθῇ τότε μόνον, ὅταν ἀκριβέστερον γνωσθῇ ἡ Βυζαντινὴ ἱστορία, καὶ ἐπαναληφθῇ ἡ μελέτη αὐτῇ οὐ σημείου παρήτησε τὸ θέμα ὁ Γίββων.

Μνημεῖα ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην περίοδον ὑπάρχουσιν ἄφθονα, εὐτυχῶς δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι καὶ λόγιοι ἱκανοί, οἵτινες μετρίσαντες τὸν ζήλον τοῦ νὰ γίνωσιν Ὀμηροὶ καὶ Πλάτωνες, ἀνέλαβον τὴν δημοσίευσιν μνημείων Βυζαντινῶν, ἐν οἷς δικαίως πιστεύουσιν ὅτι θὰ ἀνεύρωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἱστορίαν. Ἐσχάτως προήχθη ἐν Ἀθήναις σχολὴ Βυζαντινολόγων, ἐν οἷς δυνάμεθα νὰ μνημονεύσωμεν τὰ ὀνόματα τοῦ Ζαμπελίου, Πικερρηγοπούλου, Λάμπρου, Βικέλα, Σάθα καὶ ἄλλων. Ὁ κ. Σάθας ἰδίως δύνανται νὰ ἐπικληθῇ ὁ θεμελιωτὴς τῆς σχολῆς. Ἐδημοσίευσεν μέχρι τοῦδε 17 ὀγκώδεις τόμους περιέχοντας τοιαῦτα ἱστορικὰ μνημεῖα, μεταξὺ τῶν ὁποίων δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ, ὑπουργοῦ πέντε αὐτοκρατορῶν, τοῦ ὁποῖου ἡ τρικυμιώδης ζωὴ ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν τοῦ λόρδου Βάκωνος, τὰ Χρονικά τῆς Κύπρου ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῆς βασιλείας τῆς Αἰκατερίνης Κορνάρου, ὡς καὶ τὰ ἑλληνικὰ κείμενα τῶν Ἀσιζῶν καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς νόμους τοὺς ἰσχύοντας ἐν Κύπρῳ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας.

Οἱ Βυζαντινοί, ὡς ἐκ πολλῶν χωρίων δηλοῦται ἀποκαλοῦσι τοὺς κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα ἐπιδραμόντας τὴν Ἑλλάδα, Σκύθας, Σλάβους, Ἀδά-
ρους, Ρυγγίνους, Σαδουλάτους, Ἀρχας καὶ Τούρκους. Βεβαίως δὲν διεκρίνοντο διὰ τὰς γεωγραφικὰς καὶ ἐθνογραφικὰς αὐτῶν γνώσεις, καὶ ἔχει δίκαιον ὁ κ. Rambaud λέγων ὅτι «οἱ αὐτοκράτορες ἠγνόουν τὴν αὐτοκρατορίαν». Εἰς τῶν ἐπιστημοτέρων Βυζαντινῶν γεωγράφων, ὁ Νικηφόρος Βλεμμύδας, γράφας κατὰ τὴν II' ἐκατονταετηρίδα, λέγει λόγου χάριν ὅτι ἡ Δωδώνη δὲν εἶναι πόλις, ἀλλ' ἐπαρχία φέρουσα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ ὄνομα Μακεδονία, καὶ ὅτι ἡ Θεσσαλία εἶναι πόλις ἐν τῇ Δωδώνῃ. Χρονογράφοι τῆς Ζ' ἐκατονταετηρίδος τῆς ἐποχῆς, δηλονότι ὁπότε συνέβη ἡ ἐν λόγῳ ἐπιδρομὴ, δὲν ἀναφέρουσιν Σλάβους ὡς εἰσβαλόντας. Ὁ Ἰωάννης Νικίας ἀποκαλεῖ αὐτοὺς Ἀλβανούς, ἐν δὲ ἑγγράφῳ ἀνακαλυφθέντι ἐν τῷ Ἀθῶνι εὐρίσκουμεν αὐτοὺς ἀποκαλουμένους Βλάχους. Ἀξίον σημειώσεως εἶναι ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ γράφουσι τὴν ἀποδιδομένην εἰς τοὺς Σλάβους ἐπωνυμίαν **Σθλαβῖνοι**, καίτοι τοῦ ὄντος ἀγνώστου εἰς ἀπάσας τὰς Σλαβικὰς διαλέκτους ἀρχαῖα τε καὶ νεωτέρας. Οἱ Σθλαβῖνοι οὗτοι μνημονεύονται εἰς ἑγγράφα ὡς ὑπάρχον-

τες ἐν Πελοποννήσῳ μέχρι καὶ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Τότε δὲ, ὁπότε ἦτο καλῶς ἐγνωσμένη τῆς χερσονήσου ἡ γεωγραφία, περιγράφονται ὑπὸ τοῦ Λαονίκου Χαλκοκονδύλου καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μελετίου ὡς Ἀλβανοὶ καὶ Βλάχοι. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐν ἑγγράφοις ἐξαχθεῖσιν ἐκ τῶν Ἑνετικῶν ἀρχείων, δι' ὧν ἐπικυροῦνται τὰ ἀνήκοντα εἰς αὐτοὺς τιμάρια «πατρικῶ καὶ μητρικῶ δικαιοῦματι», ἀποκαλοῦνται οὗτοι ἐπίσης Ἀλβανοί.

Ὅθεν ὁ κ. Σάθας συμπεραίνει ὅτι οἱ Ἀλβανο-
βλάχοι εἰσέβαλον εἰς Ἑλλάδα ἐν ὀνόματι τοῦ χιγάνου τῶν Ἀδάρων, τοῦ ὁποῖου καὶ ἀνεγνώριζον τὴν κυριότητα μέχρι τοῦ ἔτους 791, ὁπότε Κάρολος ὁ μέγας κατέστρεψε τὸ Ἀβαρικὸν κράτος. Οἱ ἱστοριογράφοι Κρόλου τοῦ Μεγάλου ὀνομάζουσι τοὺς κατοίκους τῆς Πελοποννήσου Μακεδόνας-Ἀδάρους, ὁ δὲ Χαλκοκονδύλης τοὺς ἀποκαλεῖ Ἀλβανούς-Ἀδάρους, ἐπιπροσθέτων ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ λείψανα τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων. Τοιαύτη δὲ παράδοσις διατηρεῖται καὶ μεταξὺ τῶν σημερινῶν Ἀλβανῶν.

Τοιαῦτα τοῦ συγγραφέως τὰ συμπεράσματα ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ ἐθνογραφικὴν ἔποψιν. Κατὰ συνέπειαν ἀντικρούει καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Φαλλμεράγερ ὑποστηριχθεῖσαν ἰδέαν ὅτι ἐν τῇ νεοελληνικῇ διαλέκτῳ ὑπερέχει τὸ Σλαβικὸν στοιχεῖον. Ἀληθῶς ὁ ἄριστος τῶν ζώντων Σλαβομαθῶν, ὁ Μικλοσιτς, καταβιβάζει εἰς ἐκατὸν τὰς ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ σλαβικὰς λέξεις, πιθανῶς ὅμως καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος υπερβαίνει τὸν πραγματικόν.

Ὁ κ. Σάθας διὰ πολλῆς ἐπιτηδειότητος ἐξηγεῖ διαφόρους γεωγραφικοὺς ὅρους ὡς διεφθαρμένους ἀρχαῖα ὀνομασία, καὶ οὐχὶ ὡς ἐκ τοῦ Σλαβικοῦ παραγομένους. Οὕτω τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ Ρουβειᾶ ἐν Ἡλιδι εἶναι διαφθορὰ τῆς λέξεως Ἀλφειῶς, ἥτις διαδοχικῶς ἐγένετο Ἀρφεῖς, Ὀρφεῖς, Ρορφεῖς καὶ ἐπὶ τέλους Ρουβειᾶς. Οἱ Ναβαρρίνοι, τὸ νέον τῆς Πύλου ὄνομα, σημαίνει ἀπλῶς τὴν πόλιν τῶν Ναβαρρίων, οἵτινες μετὰ τῶν Καταλάνων κατέσχον τὴν πόλιν ἐκείνην μέχρι τοῦ 1420. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καλεῖται καὶ Σπανοχώρι, ἡτοι χώρα τῶν Ἰσπανῶν. Μοραίας κατὰ τὸν συγγραφέα εἶναι παραφθορὰ τῆς ἀρχαίας Μαργαίας* τὸ ὄνομα διατηρεῖται εἰς τὸ ἔλος τῆς Μουργῆς κείμενον παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν.

Πολλὰ ἄλλα πιθανὰ ἐξηγήσεις γεωγραφικῶν ὀρων εὐρίσκονται ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ κ. Σάθα, τὴν ὁποίαν συνιττώμεν εἰς τὴν μελέτην τῶν λογίων.

Ἐὰν δὲν ἔλυσεν τὸ ζήτημα τῆς Σλαβικῆς ἐν Ἑλλάδι εἰσβολῆς ὁ κ. Σάθας, ἐπροχώρησεν ὅμως αὐτὸ πρὸς τὴν λύσιν του, δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι ἡ δημοσίευσίς ἀπάντων τῶν μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἃτινα προτίθεται νὰ συμπεριλάβῃ εἰς δέκα τόμους, θὰ λύσῃ ὀριστικῶς τὸ ζήτημα. Συγχαίρομεν τὴν Ἑλληνικὴν Βουλῇ, ἥτις

μ' ἄλλας τὰς χρηματικὰς στενοχωρίας της, ἀνέλα-
βεν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τὴν ἐκδοσὶν τῆς
σειρᾶς τοῦ κ. Σάθα, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι τοιοῦτον
σπουδαῖον ἔργον δὲν θὰ διακοπῇ δι' ἑλλειψὶν ὑλι-
κῆς συνδρομῆς.
[Times, 23 Αὐγούστου].

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτορος Μαλό βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλ-
λικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Παγκαλῆ].

Συνέχεια· 181 σελ. 548.

ΙΑ'

Βαρβερίνος.

Ἄν δὲν ἐδιαζόμεν νὰ φθάσω εἰς τὰ Παρίσια,
θὰ ἔμενον πολλὸν, πάρα πολλὸν καιρὸν μετὰ τῆς
Λίζης· εἴχομεν τόσα νὰ εἰπώμεν, καὶ τόσον ὀ-
λίγα ἠδυνάμεθα νὰ λέγωμεν διὰ τῆς γλώσσης
ἣν ἠδυνάμεθα νὰ μεταχειρισθώμεν!

Ἡ Λίζα εἶχε νὰ μοὶ διηγηθῇ πῶς ἀποκατέ-
στη εἰς Δρευζύ, πῶς τὴν ἠγάπησε πολὺ ὁ θεὸς
της καὶ ἡ θεία της, οἵτινες ἐκ τῶν πέντε παι-
δίων τῶν εἶχον διατηρήσει μόνον ἓν. Τὸ δυστύ-
χημα τοῦτο συμβαίνει συνεχῶς εἰς Νιέβραν, ὅ-
που αἱ γυναῖκες ἐγκαταλείπουσι τὰ παιδιά των,
μισθούμεναι ὡς τροφὸι εἰς ξένων οἰκίας· μοὶ εἶ-
πεν ὅτι τὴν μετεχειρίζοντο ὡς ἂν ἦτον κόρη των·
μοὶ περιέγραψε πῶς ἔζη εἰς τὴν οἰκίαν των, τί-
νες ἦσαν αἱ ἀσχολίαι της, τίνα τὰ παιγνίδια, τί-
νες αἱ ἀπολαύσεις της· ἡ ἀλίσια, αἱ ἐκδρομαὶ
διὰ πλοιαρίου, οἱ περιπάτοι εἰς τὰ δάση· καὶ οὐ-
τὼ παρήγαγε σχεδὸν ὅλος της ὁ καιρὸς, ἀφ' οὗ
δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἀφ' ἐτέρου ἐγὼ εἶχον νὰ τῇ διηγηθῶ ὅ,τι μοὶ
συνέβη ἀφ' ὅτου ἐχωρίσθημεν, πῶς ἐκινδύνευσα ν'
ἀποθάνω εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον ὅπου ὁ Ἀλέξης
ἐργάζεται, καὶ πῶς, ὅταν ἔφθασα εἰς τῆς τροφῆς
μου, ἔμαθον ὅτι ἡ οἰκογένειά μου μ' ἐζητεῖ, ἐξ
οὗ ἠμποδίσθη νὰ ὑπάγῃ νὰ ἰδῶ καὶ τὴν Στε-
φανὴν, καθὼς ἐπεθύμουν.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ οἰκογένειά μου ἐπεῖχε τὴν εὐ-
ρυτέραν θέσιν εἰς τὴν διηγήσιν μου, ἡ πλουσία
μου οἰκογένεια· καὶ ἐπανελάβον εἰς τὴν Λίζαν
ὅ,τι εἶχον εἰπεῖ εἰς τὸν Ματτίαν, ἐπιμένων πρὸ
πάντων εἰς τὰς ἐλπίδας τοῦ πλούτου. Ἄν αὐταὶ
ἐπηλήθεον, θὰ ἠτύχουμεν πάντες, ὁ πατήρ της,
οἱ ἀδελφοί της, ἐκείνη, πρὸ πάντων ἐκείνη.

Ἡ Λίζα δὲν εἶχε τὴν πρόωρον πεῖραν τοῦ Ματ-
τίου, οὐδ' ὑπεβλήθη ποτὲ, κατ' εὐτυχίαν της, εἰς
τὴν σχολὴν τῶν τροφίμων τοῦ Γαροφόλη· ἦτον
ἐπομένως προθυμοτάτη νὰ παραδεχθῇ ὅτι πᾶς
πλούσιος ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ εὐτυχὴς ἐν τῷ κό-
σμῳ τούτῳ, καὶ ὅτι τὰ χρήματα ἦσαν ὡς μα-
γικὴ βράβδος δίδουσα, καθὼς εἰς τὰ παραμύθια,
ὅ,τι τις ἐπιθυμεῖ. Ὁ πατήρ της δὲν ἐφυλακίσθη
διότι ἐπτώχυνε, καὶ διὰ τοῦτο ἡ οἰκογένεια ὅλη
ἐβρίβη εἰς ἀπελπίσιν; Ἄν ἐγὼ ἤμην ὁ πλού-
σιος ἢ ἂν ἐκείνη, ἀδιάφορον· τοῦλάχιστον ὡς πρὸς

τὸ ἀποτέλεσμα, ἦτον τὸ ἴδιον· θὰ ἤμεθα ὅλοι
εὐτυχεῖς, καὶ ἐκείνη περὶ τούτου ἐμερίμνα καὶ μὲ-
νον· ὅλοι ἠνωμένοι καὶ ὅλοι εὐτυχεῖς.

Δὲν κατετρίβομεν δὲ ὅλον τὸν καιρὸν μας συν-
ομιλοῦντες ἐμπρὸς τοῦ καταρράκτου, καὶ ἀκού-
οντες τὴν κρότον τοῦ ὕδατος τοῦ καθορμῶντος
διὰ τῶν σχισμᾶδων τῆς καταπακτῆς, ἀλλὰ κ' ἐ-
περιπατοῦμεν οἱ τρεῖς ὁμοῦ, ἡ Λίζα, ὁ Ματτίας
κ' ἐγὼ, ἡ μᾶλλον οἱ πέντε, διότι καὶ ὁ Κάπρις
καὶ ἡ κυρία πλκγγών μας συνώδευον.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετὰ τοῦ Βιτάλη, καὶ ἐσχάτως
μετὰ τοῦ Ματτίου εἶχον πολλοὺς τόπους διατρέ-
ξει εἰς τὰς πλανήσεις μου· δὲν ἀπήντησα δὲ ποτὲ
περιεργότερον ἐκείνου εἰς ἂν εὐρισκόμεθα τώρα.
Τὰ δάση ἦσαν ἀπέραντα, αἱ πεδιάδες ὠραῖαι, καὶ
οἱ βράχοι, οἱ λόφοι, τὰ σπήλαια, οἱ ἀφρίζοντες
καταρράκται, αἱ ἡρεμὶαι λίμναι, καὶ εἰς τὴν στε-
νὴν κοιλάδα, ἥς ἀπὸτομα ἐγείρονται τὰ πλευρά,
ἡ διώρυξ ὡς στυλινὴ ταινία ἀνελίσσόμενη, ὅλα
ταῦτα ἦσαν θαυμάσια. Ἡ ἀκρὴ ἐπλήττετο ὑπὸ
τοῦ ψιθυρισμοῦ τῶν ὑδάτων, τοῦ κελυθρήματος
τῶν πτηνῶν, τῆς βοῆς τοῦ ζεφύρου διὰ τῶν με-
γάλων δένδρων. Ἀληθὲς ὅτι πρὸ τινων ἐτῶν εἶχον
ἐπίσης εὖρει ὠραίαν τὴν κοιλάδα τῆς Βιέδρας,
ὥστε δὲν ἀπαιτῶ νὰ πιστευθῶ τόσον εὐκόλως.
Θέλω νὰ εἰπῶ μόνον ὅτι πανταχοῦ ὅπου πε-
ριπάτησα μετὰ τῆς Λίζης, ὅπου συνεπαίξαμεν,
ὁ τόπος μοὶ ἐφαίνετο ἔχων καλλονὰς καὶ χάρι-
τας, ὁποίας δὲν εἶχον διὰ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἄλ-
λοι ἴσως καλῆτερον κεκοσμημένοι ὑπὸ τῆς φύ-
σεως. Τὴν χώραν ταύτην εἶδον μετὰ τῆς Λίζης,
καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν ἐνθύμησίν μου φωτιζομένη
ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς χαρᾶς μου.

Τὸ ἐσπέρας ἐκαθήμεθα ἐμπρὸς τῆς οἰκίας, ὅ-
ταν δὲν ἦτον πολλὴ ὕγρασία, ἐμπρὸς τῆς ἐστίης,
ὅταν ἦτον πυκνὴ ἡ ὁμίχλη, καὶ πρὸς εὐχαρίστη-
σιν τῆς Λίζης ἐπαιζόν ἄρπαν. Καὶ ὁ Ματτίας ἐ-
πίσης ἐπαιζε τὸ βιολίον ἢ τὸν αὐλόν, ἀλλ' ἡ Λίζα
ἐπροτίμα τὴν ἄρπαν, καὶ ἐγὼ ἤμην ὑπερήφανος
διὰ τοῦτο.

Ὅταν ἐχωρίζομεθα διὰ νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὰς
κλῖνας μας, ἡ Λίζα μ' ἐζητεῖ τὸ νεαπολιτικὸν ἔ-
σμα μου καὶ τῇ τὸ ἔψαλλον.

Ἀλλ' ἀνάγκη ἦτον ν' ἀφῆσω τὴν Λίζαν καὶ τὴν
ὠραίαν χώραν, καὶ ν' ἀπέλωμεν.

Εἰς ἐμὲ ἡ ἀναχώρησις αὕτη πολλὴν λύπην δὲν
ἐπροξένεσε. Τοσάκις ὠνειρεύθην τὰ πλούτη, ὥστε
εἶχον καταστήσει νὰ πιστεύω, ὅχι ὅτι θὰ πλου-
τήσω ποτὲ, ἀλλ' ὅτι ἤδη ἐπλούτουν, καὶ ὅτι μοὶ
ἤρκει ὅταν δῆποτε ἐπιθυμίαν νὰ συλλάβω, ἵνα
τὴν ἰδῶ ἐκτελουμένην προσεχῶς, προσεχέστατα,
σχεδὸν ἀμέσως.

Αἱ τελευταῖαί μου λέξεις πρὸς τὴν Λίζαν—λέ-
ξεις, ἐννοεῖται, αἱ δὲν ἐπρόφερα, ἀλλὰ μόνον ἐξέ-
φρασα,—ἀποδεικνύουν ὑπὲρ πᾶσαν μακρηγορίαν
πόσον εὐλικρινῶς κατειχόμεν ὑπὸ τῶν τοιούτων
ἐλπίδων.

— Θὰ ἔλθω νὰ σ' ἐπάρω εἰς ἅμαξαν τέθριπ-
πον, τῇ εἶπον.

Καὶ μ' ἐπίστευσε, καὶ διὰ τῆς χειρὸς μοὶ ἐνευ-
σεν ὡς ἂν ἐκτύπα τοὺς ἵππους. Ἐβλέπε καὶ ἐκείνη
βεβαίως τὴν ἅμαξαν ὡς τὴν ἐβλέπον καὶ ἐγώ.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ διέλθω ἐφ' ἁμάξης τὴν ὁδὸν ἐκ
Παρισίων εἰς Δρευζύ, ἀνάγκη ἦτον νὰ διατρέξω
περὶ τὴν ἐκ Δρευζύ εἰς Παρισίους. Ἄν δὲν ἦτον
ὁ Ματτίας, θὰ ἐφρόντιζον μόνον νὰ ταχύνω τὴν
ὁδοιπορίαν, κερδίζων μόνον τὸ ἀπολύτως ἀναγ-
καῖον διὰ τὴν καθημερινὴν συντήρησιν. Τίς ἡ ἀ-
νάγκη νὰ κοπιᾶζω τώρα; Δὲν εἶχομεν πλεόν
οὔτε ἀγέλαδα οὔτε πλαγγῶνα ν' ἀγοράσωμεν, καὶ
μόνον τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ἂν ἐκερδίζομεν, χρή-
ματα βεβαίως δὲν ἐπρόκειτο ἐγὼ νὰ φέρω εἰς τοὺς
γονεῖς μου.

Ἀλλ' ὁ Ματτίας δὲν ἐπαίθετο εἰς τοὺς λόγους
δι' ὧν ὑπεστήριζον τὴν γνώμην μου.

— Ἀς πράξωμεν ὅ,τι δυνάμεθα, ἔλεγε, καὶ μὲ
ἡνάγκαζε νὰ λαμβάνω τὴν ἄρπαν. Τίς ἡξέουρε ἂν
θὰ εὐρωμεν τὸν Βαρβερίνον ἀμέσως;

— Ἄν δὲν τὸν εὐρωμεν τὴν μεσημβρίαν, θὰ τὸν
εὐρωμεν εἰς τὰς δύο. Ἡ ὁδὸς Μουρετάρ δὲν εἶναι
τόσον μακρά.

— Καὶ ἂν δὲν κατοικῇ πλεόν ἐκεῖ;

— Θὰ ὑπάγωμεν ὅπου κατοικεῖ.

— Καὶ ἂν ἐπέστρεψεν εἰς Χαβανόν; Τότε θὰ
πρέπη νὰ τῷ γράψωμεν, νὰ περιμείνωμεν τὴν ἀ-
πόκρισίν του. Καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο πῶς
θὰ ζῶμεν, ἂν τὰ βαλάντιά μας εἶναι κενά; Ὡς
νὰ μὴν ἐγνωρίζες τὰ Παρίσια. Ἐλησμονήσας τὰ
λατομεῖα τοῦ Γεντιλλύ;

— Ὁχι.

— Οὐτ' ἐγὼ δὲν ἐλησμόνησα τὸν τοῖχον τῆς
ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Μενάρδου, καὶ ὅτι ἐκεῖ ἐ-
στηρίζομεν διὰ νὰ μὴ πέσω, ὅς ἀπέθνησκον τῆς
πεινῆς. Δὲν θέλω νὰ πεινῶ εἰς τὰ Παρίσια.

— Θὰ ἔχομεν καλὸν γεῦμα εἰς τῶν γονέων μου.

— Δὲν ἀρνοῦμαι τὸ γεῦμα διότι καλῶς ἐπρο-
γευμάτισα· ὅταν ὁμοῦς οὔτε πρόγευμα ἔχω οὔ-
τε γεῦμα, τότε δὲν εἶμαι εἰς καλὴν κατάστασιν,
καὶ τοῦτο δὲν μοὶ ἀρέσκει. Ἀς ἐργαζόμεθα λοι-
πὸν ὡς ἂν εἴχομεν ν' ἀγοράσωμεν ἀγέλαδα διὰ
τοὺς γονεῖς σου.

Φρονιμωτάτη ἦτον αὕτη ἡ συμβουλή. Ὁμο-
λογῶ ὁμοῦς ὅτι δὲν ἔψαλλον καθὼς ὅταν εἰργα-
ζόμεν διὰ ν' ἀγοράσω δῶρον διὰ τὴν μάκταν Βαρ-
βερίναν ἢ διὰ τὴν Λίζαν.

— Τί δυνήρως θὰ εἶσαι ὅταν θὰ γίνης πλού-
σιος! μοὶ ἔλεγεν ὁ Ματτίας.

Ἀπὸ τῆς Κόρβειλης ἐπανεύρομεν τὴν ὁδὸν ἣν
εἴχομεν διατρέξει πρὸ ἑξ μηνῶν, ὅτε ἐκ Παρισίων
ἐπήγαμεν εἰς Χαβανόν, καὶ πρὶν φθάσωμεν εἰς
Ἐβραϊόπολιν, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγορίκιαν, ὅπου
εἴχομεν δώσει τὴν πρώτην μας συναυλίαν, καὶ
ἐπαίξαμεν κ' ἐχόρευσαν οἱ εἰς τὸν γάμον προσκε-
κλημένοι. Ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη μας ἀνεγνώ-

ρισαν, καὶ ἠθέλησαν νὰ παίζωμεν πάλιν καὶ νὰ
χορεύσουν. Μὰς ἔδωκαν δειπνον καὶ κατὰλμα.

Ἐκεῖθεν δ' ἀνεχωρήσαμεν τὴν ἐπαύριον τὸ πρωῒ
ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς Παρισίους, ἐξ μῆνας καὶ δεκα-
τέσσαρας ἡμέρας ἀφ' ὅτου εἴχομεν ἐξέλθει ἐκεῖθεν.

Ἀλλ' ἡ ἡμέρα τῆς ἐπιστροφῆς δὲν ὠμοιάζε
τὴν τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ καιρὸς ἦτον σκοτεινὸς
καὶ ψυχρὸς. Δὲν ἐφαίνετο ἥλιος εἰς τὸν οὐρανόν·
οὐδαμοῦ ἥλιος, οὐδαμοῦ πράσινα χόρτα παρὰ τὴν
ὁδόν. Ἀφ' οὗ ἐσκόλασεν ὁ θερεινὸς ἥλιος, ἦλθεν ἡ
ὁμίχλη τοῦ φθινοπώρου· δὲν μας ἐπιπτον πλεόν
εἰς τὴν κεφαλὴν ἀνωθεν, ἀπὸ τοὺς τοίχους, ἀνύη
λευκοῖων, ἀλλὰ φύλλα ξηρά, ἀποσπώμενα ἀπὸ
κιτρίνων δένδρων.

Ἀλλὰ τί μας ἔμελλε τοῦ καιροῦ ἡ κατήρεια;
Εἴχομεν ἐντὸς ἡμῶν χαρὰν ἐνδόμυχον, ἥτις δὲν
εἶχεν ἀνάγκην ἐξωτερικῆς ἐξεγέρσεως.

Λέγων δὲ μὰς δὲν λέγω ὀρθῶς, διότι ἡ χαρὰ
ἐν ἐμοὶ ὑπῆρχεν, ἐν ἐμοὶ καὶ μόνῳ.

Ὁ δὲ Ματτίας, καθ' ὅσον ἐπλησιάζομεν τῶν
Παρισίων, ἐγένετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μελαγ-
χολικὸς, καὶ πολλάκις ἐπεριπάτει ὥρας ὁλοκλή-
ρους χωρὶς νὰ μ' εἰπῇ μίαν λέξιν.

Ποτὲ δὲν μοὶ εἶχεν εἰπεῖ τὸν λόγον ταύτης
τῆς θλίψεως, καὶ ἐγὼ, νομίζων ὅτι προήρχετο ἐκ
τοῦ φόβου τοῦ χωρισμοῦ ἡμῶν, δὲν ἤθελον νὰ τῷ
ἐπαναλάβω ὅ,τι πολλάκις τῷ εἶχον εἰπεῖ, ὅτι δι-
πλαδὴ οἱ γονεῖς μου δὲν ἐδύναντο νὰ συλλάβωσι
τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ μὰς χωρίσωσι.

Μόνον δ' ὅταν ἐστάθην νὰ προγευματίσω-
μεν, πρὶν φθάσωμεν εἰς τὰ ὀχυρώματα, καθήσας
εἰς λίθον, καὶ τρώγων τὸν ἄρτον του, μοὶ εἶπε τί
τόσον τὸν ἀνησύχει.

— Ἠξέουρε τί συλλογίζομαι ὅταν ἐμβαίνω-
μεν εἰς τὰ Παρίσια;

— Τί;

— Ναί, τί; Τὸν Γαροφόλην. Ἄν ἐξῆλθε τῆς
φυλακῆς! Ὅταν ἔμαθον ὅτι ἐφυλακίσθη, δὲν ἐ-
σκέφθην νὰ ἐρωτήσω διὰ πόσον καιρὸν. Ἰσὼς λοι-
πὸν εἶν' ἐλεύθερος τώρα, καὶ ἰσὼς ἐπέστρεψεν εἰς
τὴν κατοικίαν του, εἰς τὴν ὁδὸν Λουρβίνης. Τὸν
Βαρβερίνον θὰ ζητήσωμεν εἰς τὴν ὁδὸν Μουρετάρ,
δηλαδή εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Γαροφόλη παρὰ τὴν
θύραν του. Τί θὰ συμβῇ ἂν κατὰ τύχην μὰς ἀπαν-
τήσῃ; Εἶναι κύριός μου, εἶναι θεός μου. Ἡμπο-
ρεῖ λοιπὸν νὰ μ' ἐπάρῃ πάλιν, χωρὶς νὰ ἠμπορῶ
νὰ τὸν διαφύγω. Ἐφοβεῖσο μὴ πέσης πάλιν εἰς
τὰς χεῖρας τοῦ Βαρβερίνου· ἐννοεῖς ἐπομένως πό-
σον πρέπει νὰ φοβῶμαι μὴ πέσω εἰς τὰς τοῦ Γα-
ροφόλη. Ὡς τὴν δυστυχῇ κεφαλὴν μου! Καὶ ἐπει-
τα, τίποτε δὲν εἶναι ἡ κεφαλὴ ὡς πρὸς τὸν χω-
ρισμόν. Δὲν θὰ εἶναι πλεόν δυνατὸν ν' ἀπαντη-
θῶμεν· καὶ ὁ χωρισμὸς οὗτος διὰ τῆς οἰκογενείας
μου θὰ εἶναι πολὺ φοβερώτερος παρὰ διὰ τῆς ἐδι-
κῆς σου. Βεβαίως ὁ Γαροφόλης θὰ θελήσῃ νὰ σ' ἐ-
πάρῃ καὶ σὲ, καὶ νὰ σοὶ δώσῃ ὅσα μαθήματα δι-
δει εἰς τοὺς τροφίμους του, καὶ ὅσους ῥαβδισμαὺς

ἐν ταύτῃ· ἀλλὰ σὺ δὲν θὰ θέλῃς νὰ ἔλθῃς, καὶ ἐγὼ δὲν θὰ θέλω τὴν συντροφίαν σου. Σὲ, ποτὲ δὲν σ' ἔδειραν.

— Ὅλος εἰς τὰς ἐλπίδας μου ἐκδοτός, εἶχον λησμονήσει τὸν Γαροφόλῃν. Ἀλλ' ὅ,τι εἶπεν ὁ Ματτίας ἦτον πολὺ πιθανόν, καὶ δὲν μ' ἐχειρίζοντο ἀλλὰ ἐξηγήσεις ἵνα ἐννοήσω τὸν κίνδυνον ἡμῶν.

— Τί θέλεις; τὸν ἠρώτησα· θέλεις νὰ μὴ ἐμ-βῇς εἰς τὰ Παρίσια;

— Νομίζω ὅτι ἂν δὲν ὑπάγω εἰς τὴν ὁδὸν Μουφετάρ, ἀρκεῖ τοῦτο, καὶ δὲν ὑπάρχει πιθανότης ν' ἀπαντήσω τὸν Γαροφόλῃν.

— Μὴ ἔλθῃς λοιπὸν εἰς τὴν ὁδὸν Μουφετάρ. Θὰ ὑπάγω μόνος, καὶ τὸ ἐσπέρως ἀπαντῶμεθα εἰς ὠρισμένον τι μέρος περὶ τὰς ἐπτά.

Τὸ μέρος, ὃ προσδιώρισamen διὰ ν' ἀπαντηθῶμεν, ἦτον ἡ ἄκρα τῆς γεφύρας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, πρὸς τὴν μητροπολιτὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας. Ταῦτα ἀποφασίσαντες, ἐκινήσαμεν πάλιν ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὰ Παρίσια.

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ἰταλίας, ἐχωρίσθημεν, ἀμφότεροι συγκεκινημένοι, ὡς ἂν ἐβλεπόμεθα δι' ἐσχάτην φοράν· καὶ ὁ μὲν Ματτίας μετὰ τοῦ Κάπη διευθύνθη πρὸς τὸν βοτανικὸν κήπον, ἐγὼ δ' ἐστράφη πρὸς τὴν ὁδὸν Μουφετάρ, ἥτις ἦτον εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.

Ἀπὸ ἐξ μηνῶν κατὰ πρῶτον ἤδη εὐρισκόμεν μόνος χωρὶς τοῦ Ματτίας, χωρὶς τοῦ Κάπη πλησίον μου, εἰς τὴν μεγάλην πόλιν τῶν Παρισίων. Τοῦτο δυσάρεστον μοὶ ἐπροξένει συναίσθησιν.

Ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε ν' ἀφήσω νὰ μὲ καταβάλλῃ τὸ αἶσθημα τοῦτο, ὅ,τι ἐπρόκειτο νὰ εὕρω τὸν Βαρβερίνον, καὶ δι' αὐτοῦ τὴν οἰκογένειάν μου.

Εἶχον γράψῃ εἰς τεμάχιον χαρτίου τὰ ὀνόματα καὶ τὰς διευθύνσεις τῶν ξενοδόχων, παρ' οἷς ἐμελλον νὰ εὕρω τὸν Βαρβερίνον· ἀλλὰ περιττὴ ἦτον ἡ πρόνοια αὕτη, διότι δὲν εἶχον λησμονήσει οὔτε τὰ ὀνόματα οὔτε τὰς διευθύνσεις, καὶ ἀνάγκην δὲν εἶχον νὰ ἰδῶ τὸ χαρτίον μου. Τὰ ὀνόματα ἦσαν: Παϊότος, Βαρβάβωδης καὶ Χοπινέτος.

Ὁ πρῶτος ὃν ἀπήντησα ὡς κατέβαινον τὴν ὁδὸν Μουφετάρ ἦτον ὁ Παϊότος. Χωρὶς πολὺ νὰ πτοηθῇ εἰσῆλθον εἰς εἶδος καπηλείου κατέχοντος τὸ πρόσγειον οἰκίας ἐνοικιαζομένης κατὰ δωματία. Τὸν Βαρβερίνον ὅμως ἐζήτησα μετὰ φωνῆς τρεμούσης.

— Τί πράγμα εἶναι ὁ Βαρβερίνος;

— Ὁ Βαρβερίνος ἀπὸ τὸ Χαβανόν.

Καὶ περιέγραψα τὴν εἰκόνα τοῦ Βαρβερίνου, τοῦλάχιστον τοῦ Βαρβερίνου ὡς τὸν εἶχον ἰδεῖ ὅτε ἐπέστρεψεν ἐκ Παρισίων. Πρόσωπον τραχὺ, ἐκφρασιν ἀπότομον, κεφαλὴν κλίνουσαν εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον.

— Δὲν ἔχομεν. Δὲν γνωρίζω.

Εὐχαριστήσας, ἐπορεύθην παρακάτω, πρὸς τὸν Βαρβάβωδην, ὅστις ἦτον δωματίων ἐνοικιαστής, καὶ συγχρόνως ἀπωροπώλης.

Καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπανέλαβον τὴν ἐρώτησίν μου.

Κατ' ἀρχάς δὲν ἤθελον νὰ μ' ἀκούσουν. Ἀντὶ καὶ γυνὴ ἦσαν ἐνησχολημένοι. Ὁ μὲν ἐκοπτε διὰ μαχαίρας ἥτις εἶχε σχῆμα μυστηρίου πηκτόν τινα πράσινον πολτὸν, ὅστις, κατ' αὐτὸν, ἦτον σπανάκια· ἡ δὲ ἐφιλονεῖκε μετὰ τινος ἀγοραστοῦ, δι' ἀσχυρίζομένη ὅτι τῇ ἔδωκεν ἕνα ἐβολὸν ὀλιγώτερον. Τέλος δ' ἀφ' οὗ τρεῖς ἐπανέλαβον τὴν ἐρώτησίν μου, κατ' ὁρῶσα νὰ λάβω μίαν ἀπόκρισιν.

— Ἀ! ναὶ, ὁ Βαρβερίνος... Τὸν εἶχομεν, εἶναι πολὺς καιρὸς τώρα· τέσσαρες χρόνοι καὶ παρπάνω.

— Πέντε, εἶπεν ἡ γυνή, καὶ μὰς χρεωστῇ μάλιστα ἀκόμη καὶ μίαν ἐβδομάδα. Ποῦ εἶναι τοῦ τώρα ὁ κατεργάτης;

Αὐτὸ τοῦτο ἤθελον νὰ μάθω καὶ ἐγὼ.

Ἐξῆλθον λοιπὸν καὶ ἐντεύθην ἀπρακτός, καὶ ὁπωσοῦν ἀνήσυχος. Ὁ Χοπινέτος ἀκόμη μοὶ ἐμενεν. Ἄν καὶ αὐτὸς δὲν ἤξευρε, πρὸς ποῖον θ' ἀπετεινόμεν; ποῦ θὰ ἐζήτουν τὸν Βαρβερίνον;

Ὡς ὁ Παϊότος, οὕτως ἦτον ξενοδόχος καὶ ὁ Χοπινέτος. Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν αἵθουσαν ὅπου ἐμαγείρευε, καὶ ὅπου ἦσαν καὶ αἱ τράπεζαι, πολλοὶ ἄνθρωποι ἐκάθηντο εἰς αὐτάς.

Τὰς ἐρωτήσεις μου ἀπηύθυνον εἰς τὸν Χοπινέτον τὸν ἴδιον, ὅστις μεταλλίην κουτάλαν ἔχων εἰς τὰς χεῖρας, κατεγίνετο νὰ χύνη τὴν σούπα εἰς τῶν ξένων τοῦ τὰ πινάκια.

— Ὁ Βαρβερίνος, μοὶ εἶπε δὲν εἶναι πλέον ἐδῶ.

— Καὶ ποῦ εἶναι; ἐρώτησα τρέμων.

— Ἀ! δὲν ἤξεύρω.

Σκοτοδινία μὲ κατέλαβε, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐχόρευον εἰς τὴν φωτίαν οἱ λέβητες.

— Ποῦ ἤμπορῶ νὰ τὸν ζητήσω; ἠρώτησα.

— Δὲν ἀφῆκε τὴν διεύθυνσίν του.

Φαίνεται δ' ὅτι ἡ φυσιογνωμία μου ἐξέφρασεν εὐγλωττως καὶ συγκινητικῶς τὴν ἀπελπισίαν μου, διότι εἰς τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἔτρωγον πλησίον τῆς ἐστίας μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον.

— Τί τὸν θέλεις τὸν Βαρβερίνον; μ' ἠρώτησε. Ἀδύνατον μοὶ ἦτον ν' ἀποκριθῶ εὐλικρινῶς καὶ νὰ διηγηθῶ ὅλην τὴν ἱστορίαν μου.

— Ἐρχομαι ἀπὸ τὸν τόπον του, τὸ Χαβανόν, καὶ τῷ φέρω εἰδήσεις τῆς γυναικὸς του. Μ' εἶπε πῶς θὰ τὸν εὕρω ἐδῶ.

— Ἄν ἤξεύρεις ποῦ εἶναι ὁ Βαρβερίνος, εἶπεν ὁ ξενοδόχος πρὸς τὸν ἐρωτήσαντά με, ἤμπορεῖς νὰ τὸ εἰπῇς εἰς αὐτὸ τὸ παιδίον. Δὲν θέλει νὰ τὸν βλάψῃ. Δὲν εἶναι ἀληθές, παιδίον;

— Ὡ! ὄχι, κύριε.

Ἡ ἐλπίς μοὶ ἐπανῆλθε.

— Ὁ Βαρβερίνος τώρα πρέπει νὰ κατοικῇ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ τῆς παρόδου τοῦ Ὁστερλίτζ. Ἐκεῖ ἦτον πρὸ τριῶν ἐβδομάδων.

Ἡχαρίστησα διὰ τὴν πληροφορίαν, καὶ ἐξῆλθον· ἀλλὰ, πρὶν ὑπάγω εἰς τὴν πόρῃν τοῦ Ὁ-

στερλίτζ, ἦτις, ὡς ἐφρόνουν, ἦτον εἰς τὴν ἄκραν τῆς γεφύρας Ὁστερλίτζ, ἠθέλησα νὰ μάθω εἰδήσεις περὶ Γαροφόλῃν, καὶ νὰ τὰς φέρω εἰς τὸν Ματτίας.

Ἡμῖν τὴν στιγμὴν ἐκείνην πλησιέστατα τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης. Ὀλίγα βήματα, καὶ ἤμην εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου μὲ εἶχε φέρει ὁ Βιτάλης. Ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν κατὰ πρῶτον ἐκεῖ προσήλθομεν, οὕτω καὶ τώρα ἐν γερόντιον, τὸ αὐτὸ γερόντιον, ἐκρέμα βράκη εἰς τὸν ὑποπράσινον τοῦτον τῆς αὐλῆς. Σχεδὸν ἤθελον πιστεύσει ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο πάντοτε ἤσχολεῖτο ἀφ' οὗτου τότε τὸν εἶχον ἰδεῖ.

— Ἐπέστρεψεν ὁ κ. Γαροφόλης; τὸ ἠρώτησα.

Ἀλλὰ τὸ γερόντιον μὲ ἠτένισε, καὶ ἤρχισε νὰ ξηροβόλῃ χωρὶς νὰ μ' ἀπαντήσῃ. Ἐσκέφθην δὲ ὅτι ἔπρεπε νὰ τῷ ὑποδείξω ὅτι ἤξευρον ποῦ ἦτον ὁ Γαροφόλης, ἀλλὰ τίποτε δὲν θὰ ἐμάνθανον παρὰ τούτου τοῦ ὀρακοπώλου.

— Εἶναι πάντοτε ἐκεῖ; εἶπον, πονηρὰν ἐπιτηδεύμενος ἐκφρασιν. Πρέπει ἀρκετὰ νὰ βαρύνεται.

— Ἴσως· ὅμως ὁ καιρὸς περνᾷ.

— Ἴσως ὀγληγορώτερα δι' ἡμᾶς παρὰ δι' ἐκείνον.

Τὸ γερόντιον ἐγέλασε διὰ τὸν ἀστεϊσμόν μου τοῦτον, καὶ τοῦτο τῷ ἐπέφερε φοβερὸν βῆχα.

— Ἡξεύρεις πότ' ἐπιστρέφει; τὸν ἠρώτησα ὅταν ἔπαυσε βῆχων.

— Τρεῖς μῆνας.

Τρεῖς μῆνας ὁ Γαροφόλης εἰς τὴν φυλακὴν! Ὁ Ματτίας ἤμποροῦσε νὰ εἶναι ἡσυχός, διότι πρὸ τριῶν μηνῶν οἱ γονεῖς μου θὰ εὐρισκον τρόπον πῶς ὁ φοβερός πατὴρ νὰ μὴ ἤμπορῇ νὰ βλάψῃ τὸν ἀνεψιόν του.

Εἰς τοῦ Χοπινέτου εἶχον κυριεσθῇ ὑπὸ δεινῆς ἀνησυχίας· ἐδῶ ὅμως ἡ ἐλπίς μοὶ ἀνεβλάστησε. Τὸν Βαρβερίνον θὰ εὐρισκον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ.

Ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς διευθύνθην πρὸς τὴν πόρῃν τοῦ Ὁστερλίτζ, πλήρης χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, καὶ ἔνεκα τῶν αἰσθημάτων τούτων βεβαίως διατεταγμένος εἰς ἐπιείκειαν πρὸς τὸν Βαρβερίνον.

Ἴσως δὲν ἦτον τόσον κακὸς ὅσον ἐφάνετο. Χωρὶς αὐτοῦ θὰ εἶχον πιθανώτατα ἀποθάνει τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης εἰς τὴν ὁδὸν Βοστέιλ. Ἀληθές ὅτι μ' ἀφῆρσεν ἀπὸ τῆς μάνας Βαρβερίνας καὶ μ' ἐπώλησεν εἰς τὸν Βιτάλην· ἀλλὰ δὲν μ' ἐγνώριζε, καὶ ἐπομένως δὲν ἤμποροῦσε νὰ τρέφῃ πολλὴν ἀγάπην πρὸς παιδίον ἐντελὲς ξένον εἰς αὐτόν. Ἐπειτα ἡ πενία εἶναι καὶ κακὴ σύμβουλος, καὶ αὕτη τὸν ἠνάγκασε. Ἦδη δὲ μ' ἐζήτη, ἡσχολεῖτο δι' ἐμὲ, καὶ ἂν ἀνεύρισκον τοὺς γονεῖς μου, εἰς αὐτὸν θὰ τὸ ὤφειλον. Πρὸς ταῦτα ὤφειλον ἄλλα αἰσθήματα παρὰ τὰ τῆς ἀποστροφῆς ἣν μοὶ ἐνέπνευσεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν κατέλιπον τὸ Χαβανόν, ἐκ τῆς χειρὸς συμρόμενος ὑπὸ τοῦ Βιτάλη. Καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπρεπε ἐπίσης νὰ

δειχθῶ εὐγνώμων. Τοῦτο ἦτον χρέος, ἂν ὄχι ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως, ὡς ἐκείνην ἦν ἔτρεφον εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν, ἀλλὰ χρέος καὶ συνειδήσεως.

Διερχόμενος διὰ τοῦ βοτανικοῦ κήπου, δὲν εἶχον πολὺν δρόμον ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης μέχρι τῆς παρόδου τοῦ Ὁστερλίτζ· δι' ὃ καὶ ταχέως ἐφθάσα ἐμπρὸς τοῦ ξενοδοχείου Καντάλ, ἔχοντος ξενοδοχείου μόνον τὸ ὄνομα, ὄντος δ' ἀληθῶς ἀθλίου καταγωγίου. Ἀνῆκε δὲ εἰς γράϊαν ἡμίκαφον, ἥς ἔτρεμεν ἀδιακόπως ἡ κεφαλή.

Ὅτε τῇ ἀπέτεινα τὴν συνήθη ἐρώτησίν μου, ἐσχημάτισε τὴν χεῖρά της εἰς χωνίον ὀπίσω τοῦ αὐτίου της, καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ ἐπαναλάβω ὅ,τι τὴν εἶχον ἐρωτήσει.

— Ὀλίγον βαρηκοῦ, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Θέλω νὰ ἰδῶ τὸν Βαρβερίνον, τὸν Βαρβερίνον ἀπὸ τὸ Χαβανόν. Κατοικεῖ ἐδῶ, δὲν εἶναι ἀληθές;

Χωρὶς δὲ νὰ μ' ἀπαντήσῃ, ὤψωσε τοὺς δύο της βραχίονας διὰ κινήματος τόσον ἀποτόμου, ὥστε ὁ γάτος ὅστις ἐκοιμᾶτο εἰς τὰ γόνατά της, ἐτρόμαξεν ἐξυπνήσας καὶ ἐπήδησε κατὰ γῆς.

— Δυστυχία! δυστυχία! εἶπε.

Ἐπειτα δὲ ἀποβλέψασα πρὸς ἐμὲ, ἐν ᾧ ἡ κεφαλή της ἤρχισε νὰ κινῆται ἐτι βιαϊότερον,

— Εἶσαι ἴσως, εἶπε, τὸ παιδίον;...

— Ποῖον παιδίον;

— Ὁποῦ ἐζήτη;

Ὁποῦ ἐζήτη! Ἀκούσας αὐτάς τὰς λέξεις, ἡ σθάνη νὰ συστέλληται ἡ καρδιά μου.

— Ὁ Βαρβερίνος! ἀνέκραξα.

— Ὁ μακαρίτης. Πρέπει νὰ εἰπῇς ὁ μακαρίτης Βαρβερίνος.

Τότε ἐστνήχην εἰς τὴν ἄκραν μου.

— Ἀπέθανε λοιπόν! ἐκραξα μεγαλοφώνως, καὶ ἡ συγκίνησις ἐτράχυνε τὴν φωνήν μου.

— Πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν, εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου.

Ἐμείνα ἐκτὸς ἐμαυτοῦ, ὡς ἂν τὰ εἶχον χάσει. Ὁ Βαρβερίνος ἀπέθανε! Καὶ τὴν οἰκογένειάν μου πῶς νὰ τὴν εὕρω τώρα; Ποῦ νὰ τὴν ζητήσω;

— Σὺ λοιπὸν εἶσαι τὸ παιδίον, ἐξηκολούθησεν ἡ γράϊα. Σὺ εἶσαι, καὶ σ' ἐζήτη διὰ νὰ σ' ἀποδώσῃ εἰς τὴν πλουσίαν οἰκογένειαν.

Τότε ἡ ἐλπίς μοὶ ἀνεγεννήθη, καὶ εἰς τὴν ἐλπίδα αὐτὴν προσήλωθην ὅλως.

— Ἡξεύρεις λοιπόν;... εἶπον.

— Ἡξεύρω ὅ,τι διηγείτο ὁ δυστυχής· ὅτι εἶχεν εὖρει καὶ ἀναθρέψῃ ἐν παιδίον· ὅτι ἡ οἰκογένεια, ἥτις εἶχεν ἄλλοτε ἀπολέσει τὸ παιδίον τοῦτο, θέλει νὰ τὸ λάβῃ πάλιν, καὶ ἐκεῖνος ὅτι ἦτον εἰς τὰ Παρίσια διὰ νὰ τὸ ζητήσῃ.

— Ἀλλ' ἡ οἰκογένεια; εἶπον ἀσθμαίνων, μετὰ διακοπτομένης φωνῆς· ἡ οἰκογένειά μου;

— Τὸ λοιπὸν εἶσαι σὺ τὸ παιδίον ἐκεῖνο; Ἀ! εἶσαι σὺ, ναὶ, σὺ εἶσαι.

Καὶ ἐν ᾧ ἐκλονεῖτο ἡ κεφαλὴ τῆς, ἐστῆριζεν ἐπ' ἐμὲ τὸ βλέμμα καὶ μ' ἐθεώρει.

Ἐγὼ ὅμως τὴν ἀπέσπασα τῆς ἐρεύνης τῆς.

— Παρακαλῶ, κυρία, τῇ εἶπον, εἰπέτε μοι ὅ,τι ἤξεύρετε.

— Ἀλλὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἤξεύρω· μόνον ὅτι σοὶ διηγήθην, παιδίον μου, δηλαδὴ, κύριέ μου.

— Τί σᾶς εἶπεν ὁ Βαρβερίνος περὶ τῆς οἰκογενείας μου. Βλέπετε τὴν συγκίνησίν μου, κυρία, τὴν ταραχὴν μου, τὴν αγωνίαν μου.

Ἀλλὰ χωρὶς νὰ μ' ἀπαντήσῃ ὑψώσε πάλιν τοὺς βραχίονας πρὸς τὸν οὐρανόν.

— Κύτταξε πρᾶγμα! εἶπε.

Τὴν στιγμὴν ταύτην γυνή, ἥτις ἐφαίνετο ὡς υπηρέτρια, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Τότε ἡ ξενοδόχος τοῦ Καντάλ ἀφῆκεν ἐμὲ καὶ πρὸς αὐτὴν ἀποτεινομένη.

— Κύτταξε πρᾶγμα! ἐπανελάβε. Τὸ παιδίον τοῦτο, ὁ νέος αὐτὸς κύριος, εἶν' ἐκεῖνος δι' ὃν ὠμίλει ὁ Βαρβερίνος. Αὐτὸς ἐφθασε, καὶ ὁ Βαρβερίνος δὲν ὑπάρχει πλέον. Κύτταξε... πρᾶγμα!

— Ὁ Βαρβερίνος λοιπὸν, εἶπον, ποτὲ δὲν σᾶς ὠμίλησε περὶ τῆς οἰκογενείας μου;

— Εἰκοσάκις, ἑκατοντάκις. Ἐλεγεν ὅτι εἶναι πλουσία οἰκογένεια.

— Ποῦ κατοικεῖ αὐτὴ ἡ οἰκογένεια; Πῶς ὀνομάζεται;

— Ὡ! ἄλλο πρᾶγμα. Τοῦτο ποτὲ δὲν τὸ εἶπεν ὁ Βαρβερίνος. Ἐννοεῖς τὸ εἶχε κρυφόν. Ἦθελε νὰ λάβῃ τὴν ἀνταμοιβὴν μόνος αὐτὸς, ὡς καὶ ἦτον δίκαιον. Ἐπειτα ἦτον πονηρός.

Ὡ δυστυχία! Τὸ κατελάμβανον, ἄριστα τὸ ἐνόουν ὅ,τι ἡ γράϊα ἤθελε νὰ εἰπῇ. Ἀποθνήσκων ὁ Βαρβερίνος ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν τάφον τὸ μυστικὸν τῆς γεννήσεώς μου.

Ἐφθασα λοιπὸν τόσον πλουσίον τοῦ τέρματος, καὶ τὸ τέρμα μὲ διέφρευγεν! Ὡ τὰ ὠραία μου ὄνειρα, τὰς ἐλπίδας μου!

— Καὶ δὲν γνωρίζετε κανένα, ἠρώτησα τὴν γράϊαν, εἰς ὃν τίποτε νὰ εἶπεν ὁ Βαρβερίνος;

— Δὲν εἶχεν ὁ Βαρβερίνος τὴν ἀνοησίαν νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς κανένα. Ἦτον πολὺ δύσπιστος τὸν χαρικτῆρα.

— Καὶ ποτὲ δὲν εἶδατε κανένα τῆς οἰκογενείας μου νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν εὔρῃ;

— Ποτέ.

— Οὔτε φίλους τοῦ, πρὸς οὓς νὰ ὠμίλησε περὶ τῆς οἰκογενείας μου;

— Δὲν εἶχε φίλους.

Διὰ τῶν δύο χειρῶν μου συνέλαβον τὴν κεφαλὴν μου· ἀλλὰ μάτην ἐζήτουν· οὐδὲν εὕρισκον ἱκανὸν νὰ μ' ὁδηγήσῃ. Ἦμην δὲ καὶ τόσον συγκεκριμένος, τόσον τεταραγμένος, ὥστε οὐδὲ τὴν σειρὰν τῶν ἰδίων μου ἰδεῶν ἠδυνάμην ν' ἀκολουθήσω.

— Ἀπαῖ, εἶπεν ἡ γράϊα, ἀφ' οὗ πολλὴν ὥραν ἐσκέφθην, ἔλαβε μίαν ἐπιστολὴν, ἐπιστολὴν ἐπὶ συστάσει.

— Πόθεν ἤρχετο;

— Ἀγνοῶ. Ὁ ταχυδρόμος τῷ τὴν ἔδωκε, καὶ δὲν εἶδον τὸ γραμματόσημον.

— Αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ δύναται βεβαίως νὰ εὐρεθῇ.

— Ὅταν ἀπέθανεν, ἠρευνήσαμεν ὅ,τι εἶχεν ἀφήσει ἐδῶ· ὅχι ἐκ περιεργείας, ἐννοεῖται, ἀλλὰ διὰ νὰ εἰδοποιήσωμεν τὴν γυναῖκά του. Δὲν εὐρομεν ὅμως τίποτε. Οὔτε εἰς τὸ νοσοκομεῖον καὶ νὺν χαρτίον δὲν εὕρεθι εἰς τὰ ἐνδύματά του. Ἄν δὲν εἶχεν εἰπεῖ ὅτι κατοικεῖ εἰς Χαθάνον, δὲν θὰ ἦτον δυνατόν νὰ μνηύσωμεν τὸν θάνατόν του εἰς τὴν γυναῖκά του.

— Ἡ μάνα Βαρβερίνα λοιπὸν εἰδοποιήθη;

— Ἀκούεις λέγει!

Τότε ἔμεινα πολλὴν ὥραν χωρὶς νὰ εὕρισκω λέξιν. Τί νὰ εἰπῶ; Τί νὰ ἐρωτήσω; Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ μοι εἶπον ὅ,τι ἤξευρον· δηλαδὴ, δὲν ἤξευρον τίποτε. Βεβαίως δὲ εἶχον πάσῃ δυνάμει προσπαθῆσαι νὰ μάθωσιν ὅ,τι ὁ Βαρβερίνος ἐπέμεινε νὰ τοῖς κρύψῃ.

Εὐχαριστήσας λοιπὸν, ἐστράφημιν πρὸς τὴν θύραν.

— Καὶ ποῦ ὑπάγεις πῶρα; μ' ἠρώτησεν ἡ γράϊα.

— Νὰ εὔρω τὸν φίλον μου;

— Ἄ! ἔχεις φίλον;

— Μάλιστα.

— Κατοικεῖ εἰς τὰ Παρίσια;

— Ἐρθίσασμεν ὁμοῦ εἰς τὰ Παρίσια σήμερον τὸ πρωῒ.

— Ἀ! ἤξεύρεις λοιπὸν· ἂν δὲν ἔχῃς ξενοδοχεῖον, ἡμπορεῖς νὰ κατοικήσῃς ἐδῶ. Ἐδῶ θὰ εἶσαι πολὺ καλῶς, χωρὶς νὰ κυχηρῶ, καὶ εἰς οἰκίαν τιμίαν. Πρόσεξε ὅτι ἂν ἡ οἰκογένειά σου σὲ ζητῇ καὶ ἰδῇ ὅτι πολὺν καιρὸν δὲν λαμβάνει εἰδήσεις τοῦ Βαρβερίνου, ἐδῶ θ' ἀπευθυνθῇ καὶ ὅχι ἄλλου. Τότε, ἂν εἴσαι ἐδῶ, θὰ ἡμπορέσῃς νὰ τὴν δεχθῇς. Τοῦτο δὲν εἶναι ὀλίγον. Ποῦ νὰ σ' εὔρῃ ἂν δὲν εἴσ' ἐδῶ; Τοῦτο τὸ λέγω πρὸς τὸ συμφέρον σου. Πόσῃς ἡλικίας εἶναι ὁ φίλος σου;

— Ὀλίγον νεώτερός μου.

— Κύτταξ' ἐκεῖ! Δύο νέα παιδάκια εἰς τοὺς δρόμους τῶν Παρισίων! Τόσον κακὰς γνωριμίας ἡμποροῦν νὰ κάμουν! Τόσον ὑποπτα ξενοδοχεῖα ὑπάρχουν. Δὲν εἶναι καλῶς ἐδῶ, ὅπου ἔχομεν τὰς τὴν ἡσυχίαν. Τὸ θέλει ὅμως ἡ συνοικία.

Πολὺ πεπεισμένος δὲν ἤμην περὶ τῆς φιλησυχίας τῆς συνοικίας· ἦτον δὲ τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Καντάλ μία τῶν βυπαρχωτέρων καὶ ἀθλιωτέρων οἰκιῶν ἐξ ὧων ποτὲ εἶδον, καὶ ὅμως πολλὰς ἀθλιωτάτας εἶχον ἰδεῖ εἰς τὸν πολυπλάνητα βίον μου. Ἡ πρότασις ὅμως τῆς γράϊας δὲν ἦτον σκέψως ἀναξία. Οὐδ' ἦτον δὲ στιγμὴ ἐκεῖνη καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ φανῶ δύσκολος, οὐδ' εἶχον τὴν οἰκογενεῖάν μου, τὴν πλουσίαν μου οἰκογένειαν, ὅπως κατοικήσω μετ' αὐτῆς εἰς τὰ μεγάλα ξενοδοχεῖα τῶν λαμπρῶν λεωφόρων, ἢ εἰς τὴν ὠραίαν οἰκίαν τῆς, ἂν κατόκει εἰς τὰ Παρίσια. Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον

Καντάλ ἡ δαπάνη ἡμῶν δὲν θὰ ἦτον μεγάλη, καὶ εἰς τὰς παρούσας ἡμῶν περιστάσεις ἔπρεπε νὰ μεριμνῶμεν καὶ περὶ τῆς δαπάνης. Ὡ! πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ Ματτίας νὰ θέλῃ νὰ κερδίσῃ χρήματα ἐπὶ τῆς ὁδοπορίας ἡμῶν ἀπὸ Δρενζῦ εἰς Παρίσια! Τί θὰ ἐγινόμην ἂν δὲν εἶχομεν δεκαεπτὰ δραχμὰς εἰς τὸ βυλάντιον;

— Πόσον θὰ μᾶς ἐνοικιάσῃτε ἐν δωμάτιον διὰ τὸν φίλον μου καὶ δι' ἐμὲ τὴν ἡμέραν; ἠρώτησα.

— Δέκα ὁβολοὺς τὴν ἡμέραν. Σᾶς φαίνονται πολλά;

— Θὰ ἔλθωμεν λοιπὸν ἀπόψε, ὁ φίλος μου κ' ἐγώ.

— Ἐπιστρέψατ' ἐνωρίς. Τὰ Παρίσια δὲν εἶναι καλὰ τὴν νύκτα.

Διὰ νὰ ἐπιστρέψω, ἔπρεπε πρῶτον νὰ εὔρω τὸν Ματτίαν, καὶ εἶχον ἀκόμῃ πολλὰς ὥρας πρὸ τοῦ καιροῦ ὃν ἐσυμφωνήσαμεν διὰ τὴν συνέντευξιν ἡμῶν. Μὴ ἤξεύρων δὲ τί νὰ πράξω, ἐπῆγα κ' ἐκάθησα τεθλιμμένος εἰς ἐν ἐδώλιον τοῦ βοτανικοῦ κήπου, εἰς γωνίαν μεμακρυσμένην. Ἦμην ἀπηυδνημένος τὸν νοῦν καὶ τὸ σῶμα.

Ἡ πτωσίς μου ἐπῆλθε τόσον αἰφνιδίᾳ, ἀπροσδόκητος καὶ τραχεῖα! Ἦμην λοιπὸν προσωρισμένος νὰ πῶ ὅλα τὰ ποτήρια τῆς δυστυχίας ἀλληλοδιαδόχως, καὶ ὁσάκις ἐκτείνω τὴν χεῖρά ἵνα καταλάβω ἀσφαλῶς καλὴν τινα θέσιν, ὁ κλάδος ὃν ἤλπιζον νὰ συλλάβω θὰ θραύεται ὑπὸ τὰς χεῖράς μου καὶ θὰ μ' ἀφήνῃ νὰ πίπτω! Καὶ πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον!

Δὲν ἦτον ὀργὴ τῆς τύχης ὅτι ὁ Βαρβερίνος ἀπέθανεν ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν εἶχον ἀνάγκην αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐκ φιλοκερδίας ἀπέκρυψε πρὸς πάντας τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνθρώπου, — τοῦ πατρός μου βεβαίως, — ὅστις τῷ ἔδωκε τὴν ἐντολὴν νὰ ἐρευνήσῃ διὰ νὰ μὲ ἀνεύρῃ.

Ἐν ᾧ δ' οὕτω θλιβερῶς ἐσυλλογίζομην, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων πλήρεις δακρύων, καὶ εἰς τὴν γωνίαν κεκρυμμένος, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλου δένδρου πρασίνου, κύριος καὶ κυρία, μεθ' ἐνὸς παιδίου σύροντος μικρὸν ἀμάξιον ὀπίσω του, ἦλθον καὶ ἐκάθην εἰς ἄλλο ἐδώλιον ἀπέναντί μου. Βεβόναζαν δὲ τότε τὸ παιδίον, καὶ αὐτὸ, ἀφῆσαν τὸ ἀμάξιον, ἔπρεπε πρὸς αὐτοὺς μετ' ἀνοικτῆς ἀγκάλης. Ὁ πατήρ τὸ ἔλαβε, καὶ ἀφ' οὗ τῷ ἔδωκεν εἰς τὴν κόμην δύο ἡχηρὰ φιλήματα, τὸ μετεβίβασεν εἰς τὴν μητέρα, ἥτις πολλάκις καὶ αὐτὴ τὸ ἐφίλησε κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ εἰς τὸ ἴδιον μέρος, τὸ δὲ μικρὸν ἐγέλα ἐκ καρδίας, κτυπῶν εἰς τὰς παρειὰς τῶν γονέων του τὰς μικράς, παχέας καὶ τρυφερὰς τοῦ χεῖρας.

Τότε, ὅταν τοῦτο εἶδον, τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν τῶν γονέων καὶ τὴν χαρὰν τοῦ παιδίου, τὰ δάκρυά μου ἔρρευσαν. Ποτὲ κάνεις δὲν μὲ ἐφίλησεν οὕτω. Ἐδυνάμην νὰ ἐλπίσω ὅτι θὰ μοὶ συμβῇ τοῦτο ποτὲ εἰς τὸ μέλλον ἀκόμῃ;

Μία ἰδέα μοὶ ἦλθε· λαβὼν τὴν ἄρπαν μου, ἤρχισα νὰ παίζω ἀψόφως στρόβιλον διὰ τὸ παιδίον, καὶ τοῦτο ἐσημείωσεν τὸν ρυθμὸν διὰ τῶν μικρῶν του ποδῶν. Ὁ κύριος ἐπλησίασεν εἰς ἐμὲ καὶ μοὶ προσέφερε μικρὸν τι λευκὸν νόμισμα, ἀλλὰ τὸ ἤρνηθην.

— Ὅχι, κύριέ μου, τῷ εἶπον, ἐπιτρέψατέ μοι τὴν χαρὰν ὅτι ἠὺχαρίστησα τὸ παιδίον σας. Εἶναι τόσον νόστιμον!

Ἐκεῖνος δὲ μ' ἐκύτταξε μετὰ προσοχῆς· ἀλλὰ τότε ἐπῆλθεν εἰς τῶν φυλάκων, καὶ, ὅσον καὶ ἂν διεμαρτύρετο ὁ κύριος, μὲ διέταξε νὰ ἐξέλθω ἀμέσως, ἂν δὲν ἤθελον νὰ ὑπάγω εἰς τὴν φυλακὴν, διότι ἔπαιζα ἐντὸς τοῦ κήπου.

Ἐπέρασα λοιπὸν τὸν τελαμῶνα εἰς τὸν ὁμόν μου, καὶ ἐμακρύνθην, στρεφόμενος συνεχῶς πρὸς τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν, καὶ ἀπαντῶν τὰ συμπαθῆ βλέμματά των.

Ἐπειδὴ καιρὸς δὲν ἦτον νὰ ὑπάγω ἀκόμῃ εἰς τὴν γέφυραν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διὰ τὸν Ματτίαν, ἐπεριστρεφόμενην εἰς τὰς προκυμαίας, καὶ ἔβλεπον τοῦ ποταμοῦ τὰ ρεύματα.

Οὕτως ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ἀφ' οὗ ἀνήρθησαν οἱ λύχνοι τοῦ ἀερίου, διευθύνθησαν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, ἥς οἱ δύο πύργοι διεγράφοντο μέλανες ἐντὸς τῆς πορφυρᾶς δύσεως. Παρὰ τὴν ἐκκλησίαν εὗρον ἔδραν καὶ ἐκάθησα. Τοῦτο δὲ πολὺ μ' εὐχαρίστησε, διότι τὰ ὑπατά μου ἦσαν κεκομμένα, ὡς ἂν εἶχον πολὺ περιπατήσῃ· ἐκεῖ δὲ παρεδόθην πάλιν εἰς τὰς θλιβερὰς σκέψεις μου. Ποτὲ δὲν εἶχον αἰσθανθῇ ἑμαυτὸν τόσον καταβεβλημένον, τόσον κεκολλητότα. Ἐν ἐμοὶ, πέραν ἐμοῦ, τὰ πάντα ἦσαν πένθιμα. Εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν πόλιν τῶν Παρισίων, τὴν κατὰφωτον, τὴν πολυκίνητον, τὴν πολύκροτον, ἠσθάνομην ἑμαυτὸν ἐρημότερον ἀφ' ὅ,τι θὰ ἦμην εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ τὰ δάση.

Οἱ διαβάται ἐστρέφοντο ἐνίοτε καὶ μ' ἔβλεπον. Ἀλλὰ τί μ' ἐνδιέφεραν ἡ συμπάθεια ἢ ἡ περιέργειά των; Ἐπὶ τῆς προσπαθείας τῶν ξένων δὲν εἶχον στηρίξει τὰς ἐλπίδας μου.

Ἀλλὰ δὲν εἶχον διασκέδασιν, εἰμὴ ν' ἀριθμῶ τὰς ὥρας αἵτινες ἐκτύπων περὶ ἐμὲ. Τότε δ' ὑπελόγιζον πόσον εἶχον νὰ περιμείνω ἀκόμῃ, πρὶν ἢ ἀναλάβω δυνάμεις καὶ γενναϊότητα, εἰς τὴν φιλίαν τοῦ Ματτία. Μεγάλη μοὶ ἦτον παρηγορία ἡ προσδοκία ὅτι ταχέως θὰ ἐπανέβλεπον τοὺς προσήκεις ὀφθαλμοὺς, τοὺς τοσοῦτον γλυκοὺς καὶ εὐθύμους.

Ὀλίγον πρὸ τῶν ἐπτὰ ἡκουσα χαρμύουσιν ὑλακὴν, καὶ ἀμέσως εἶδον εἰς τὴν σκιὰν λευκὸν σῶμα ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ. Πρὶν δὲ σκεφθῶ, ἐπήδησεν ὁ Κάπης εἰς τὰ γόνατά μου, καὶ μοὶ κατέγλυψε τὰς χεῖρας διὰ τῆς γλώσσης του. Ἐγὼ δὲ τὸν ἐνηγκαλίσθην, καὶ τὸν ἐφίλησα εἰς τὸ ρύγχος.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἐφθασε καὶ ὁ Ματτίας.

— Αἶ, λοιπόν; ἔκραξε μακρόθεν.

— Ὁ Βαρβερίνος ἀπέθανε.

Τότε τρέχων ἔφθασε πρὸς ἐμέ· συντόμως δὲ τῷ διηγήθην τί ἔπραξα καὶ τί ἔμαθον.

Μοὶ εἰδείξε δὲ λύπην διὰ τοῦτο, ἣν γλυκεῖαν ἠσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ ἠσθάνθη ὅτι, ἂν ἐφοδεῖτο τὴν οἰκογένειάν μου δι' ἐαυτὸν, ἐπεθύμει ὅμως εἰλικρινῶς ὑπὲρ ἐμοῦ νὰ εὕρω τοὺς γονεῖς μου.

Διὰ καλῶν λόγων πνεύοντων ἀγάπην ἐπροσπάθησε νὰ μὲ παρηγορήσῃ, καὶ πρὸ πάντων νὰ μὲ πείσῃ ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀπελπίζωμαι.

— Ἀρ' οὐ οἱ γονεῖς σου εὗρον τὸν Βαρβερίνον, ὃ ἀνησυχῆσεν οὐδὲν πλέον περὶ αὐτοῦ ἀκούοντες. Θὰ θελήσουν νὰ μάθουν τί ἔγινε, καὶ φυσικῶς θὰ ἔλθουν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ. Ὑπάρχωμεν λοιπὸν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ. Ὀλίγων ἡμερῶν μόνον εἶναι ἀναβολή, περισσότερον τίποτε.

Αὐτὸ τοῦτο μοὶ εἶχεν εἰπεῖ καὶ ἡ γραία ἥ ἐκλονεῖτο ἡ κεφαλή· ἐκ τοῦ στόματος ὅμως τοῦ Ματτίᾳ αἱ λέξεις αὗται μοὶ ἐφάνησαν πολὺ σπουδαιότεραι. Προφανῶς περὶ ἀναβολῆς ἐπρόκειτο μόνον. Τί παιδίον ἦμην ὅτε ἐλυπούμην καὶ ἀπηλπίζομην!

Τότε, ὀλίγον καθησυχάσας, διηγήθην εἰς τὸν Ματτίαν ὅ,τι εἶχον μάθει περὶ Γαροφόλῃ.

— Ἀκόμη τρεῖς μῆνας! ἀνέκραξε.

Καὶ ἤρχισε νὰ χορεύῃ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, τραγῶδων.

Ἐπειτα αἶφνης σταθεὶς καὶ πλησιάσας με,

— Ἡ οἰκογένεια τοῦ μὲν δὲν εἶναι ὅ,τι ἡ οἰκογένεια τοῦ δέ. Σὺ θλίβεσαι διότι ἀπώλεσας τὴν ἐδικήν σου, καὶ ἐγὼ χορεύω διότι ἀπώλεσθην ἡ ἐδική μου.

— Θεὸς δὲν εἶναι οἰκογένεια, δηλαδὴ θεὸς ὡς τὸν Γαροφόλῃ. Ἄν εἶχες ἀπολέσει τὴν ἀδελφὴν σου Χριστίαν, θὰ ἐχόρευες;

— ὦ! μὴ λέγεις τοῦτο!

— Βλέπεις λοιπόν;

Παρακολουθοῦντες τὴν προκυμαίναν, ἐφθάσαμεν εἰς τὸν διὰδρομον τοῦ Ὁστερλίτζ, καὶ ἐπειδὴ τοὺς ὀφθαλμούς μου δὲν ἐτύφλου πλέον ἡ συγκίνησις, ἠμπόρεσα νὰ ἰδῶ πόσον ὠραῖος εἶναι ὁ Σηκουάνας τὴν ἐσπέραν, ὅταν ἡ πανσέληνος ἀντανάκλῃται εἰς αὐτὸν, καὶ χρυσὰί τρέμουνται κασσιτίζουσι τὴν ἐπιφάνειάν του, μέγιστον καθρέπτην ῥευστόν.

Ἄν τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ ἦτον τιμὴ οἰκία, ὠραῖα ὅμως βεβαίως δὲν ἦτον. Ὅτε, ὡς μόνον φῶς ἔχοντες μικρὸν καπνίζον κηρίον, εὐρέθημεν ἐντὸς μικροῦ δωματίου ὑπὸ τὴν στέγην, τόσον στενοχώρου, ὥστε ὁ εἰς εἰς ἡμῶν ἠναγκάζετο νὰ κάθηται εἰς τὴν κλίνην, ὅταν ὁ ἄλλος ἤθελε νὰ ἵσταται ὀρθίως, μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ὅτι δὲν εἶχον ἐλπίζει εἰς τοιοῦτον κοιτῶνα νὰ κοιμηθῶ. Τὰ ὑποκίτρινα βαμβακερὰ σινδόνια πόσον ὀλίγον ὠμοῖα-

ζον τὰ ὠραῖα σπάργαντα περὶ τὸν τοσάκις μοὶ ἐμίλησεν ἡ μάνα Βαρβερίνα!

Οὐδὲ τὸ δεῖπνον, συγκείμενον ἐκ τεμαχίου ἄτου μετ' ὀλίγου τυρίου ἰταλικοῦ, ὠμοῖαζε τὸ ὠραῖον συμπόσιον, ὃ ἐφάνταζόμην ὅτι θὰ ἠδυνάμην νὰ προσφέρω εἰς τὸν Ματτίαν.

Ἄλλ' ὅπως δῆποτε, τὰ πάντα δὲν εἶχον ἀπολεσθῇ, καὶ ὑπομονὴν μόνον ἔπρεπε νὰ ἔχω.

Τοῦτο σκεπτόμενος, ἀπεκοιμήθην.

Ἐπτα σελήνια.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου.

Δὲν ἔσφιγγε τὴν ἀντιπαράστασιν τῆς γῆς τὸ ἐπὶ κινήσεως αὐτῆς διάστημα τῆς Ῥώμης, ἵαν δὲ ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων ἀκριβεῖς ἀποδείκνυσαι ὅτι αὐτὴ κινεῖται, ἀπαντῶν ὅμοιαι ἀνθρώποι δὲν ἔβλεπον ἐμποδιστὴν αὐτὴν νὰ περιστρέφεται, οὐδ' αὐτοὺς ἐβλῆκεν ἐμποδιστὴν νὰ συμπερίστρέφονται μετ' αὐτῆς.

PASCAL.

Ἡ ἀστρονομία εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη πηδῶν τῶν ἐπιστημῶν, καθότι ἐγεννήθη σὺν τῷ πολιτισμῷ, ἀλλ' αἱ πρῶται περὶ τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς ἰδέαι, ἃς ἤθελε συλλάβει ὁ τυχὼν ἀμαθὴς παρατηρῶν τὸν οὐράνιον θόλον.

Πρὸ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος οὐδὲν ἔγινε σκον περὶ τοῦ ἀπείρου, οὐδ' εἶχον εἰδησίην τινὰ ἀκριβῆ περὶ τῆς συστάσεως τοῦ σύμπαντος. Ἐνὸμιζον ὅτι ἡ γῆ ἔμενεν ἀκίνητος εἰς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου, ὅτι ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες περιστρέφοντο περὶ τὴν ἡμετέραν σφαῖραν ὡς δῆδες δεδεμέναι εἰς ὑλικούς τινας κύκλους. Ἐφάνταζοντο ὅτι ὁ οὐράνιος θόλος ἦτο στερεός.

Ὅπως δυνήθωσι νὰ ἐξερευνήσωσι τὰ μυστήρια τοῦ σύμπαντος, ἀνάγκη ἦτο νὰ ἀνακαλύψωσι τὸ μέγα γεγονός τὸ ἀσυμβίβαστον ὅλως πρὸς τὴν ἀπατηλὴν τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν ἀντίληψιν τὴν ἡμερησίαν, λέγομεν, περιστροφὴν τῆς γῆς καὶ τὴν ἐτησίαν αὐτῆς περὶ τὸν ἥλιον κίνησιν. Ἡ μεγάλη αὕτη ἀνακάλυψις ὀφείλεται εἰς τὸν Κοπερνίκον.

Ἡ ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀποδέχονται εὐκόλως τὰς νέας ἀληθείας, καὶ ὅτι τὰς ἀποκρούουσι τόσῳ μάλλον καθόσον ὀλιγώτερον προσβάλλουσι τὰς αἰσθήσεις αὐτῶν. Πᾶς τις ἐννοεῖ ὅτι καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη δὲν ἐπεβλήθη ἄνευ κόπου, καὶ ὅτι δὲν ἀντικατέστησεν ἄνευ ἀντιστάσεως πλάνην ἀρχαιοτάτην. Ἡ περὶ κινήσεως τῆς γῆς θεωρία, ἡ οὐσιώδης αὕτη βᾶσις τῆς νεωτέρας ἀστρονομίας, δὲν ἔχει σήμερον τοὺς ἀντιλέγοντας, ἡ περιστροφὴ τῆς γῆς εἶναι ἀλήθεια, ἥτις ἐπιβάλλεται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁ θρίαμβος αὐτῆς διὰ δακρύων ἐξηγοράσθη.

Ὁ Κοπερνίκος ὅμως ἀπέφυγε τὴν δυστυχίαν εἶχε καρδίαν ταπεινὴν καὶ ἡγάπα τὴν ἐρημίαν, διήνυσεν δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ἡσύχως ἀσχολούμενος

περὶ τὴν ἀστρονομίαν καὶ μετεωρόμενος δωρεάν τὸν ἱατρίον. Ἡ περὶ τὴν ἀλήθειαν μελέτη καὶ ἡ ἀγαθοεργία ἤρκουν εἰς τὴν φιλοδοξίαν αὐτοῦ. Συνεσταλμένος ὢν καὶ δὴ κατὰ τι καὶ δειλὸς, ἐφοδεῖτο τὰς συνεπείας προώρου μυσήσεως. Καὶ δὲν ἀπεσιώπα μὲν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὠμολόγει αὐτὴν καθεμένη τῇ φωνῇ, μὴ τολμῶν νὰ κηρύξῃ αὐτὴν δημοσίᾳ. Ἐρῶναι ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ πίστις δὲν ἔχει ἀνάγκην μαρτυρίου, ἔβλεπε δὲ μετὰ φρίκης τὰς ταραχὰς καὶ τὰς διενέξεις τῆς Ἐκκλησίας, καὶ φοβούμενος τὴν τρικυμίαν ἔμενεν ὑπὸ σκέπην. Ἡ προφυλακτικὴ αὐτοῦ αὕτη συμπεριφορὰ τὸν ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ.

Ὁ Γαλιλαῖος ἀποτολμήσας νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν παλαιστράν ἠγωνίσθη καὶ ἔπαθεν.

Ὁ μέγας Ἰταλὸς πρῶτος μετὰ τὸν Κοπερνίκον ἐκλόμισεν τὸ κατασκευάσμα τῶν ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους ἐπισωρευθέντων πλανημάτων. Οἱ τὴν γῆν διερευνήσαντες κατέδειξαν τὸ σχῆμα τῆς ἡμετέρας σφαίρας, τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἡπείρων, τὴν ἔκτασιν τῶν θαλασσῶν· ὁ μέγας ἀστρονόμος ἤρε τὸν πέπλον τὸν καλύπτοντα τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ἐν τῷ διαστήματι θέσιν, καὶ ἀπεκάλυψεν εἰς τὰς ὕψεις τῆς ἀνθρωπότητος τὴν λαμπρότητα τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ κόσμων· εἶναι ὁ Χριστόφορος Κολόμβος τοῦ ἀπείρου.

Αἱ ἀλλεπάλληλοι αὐτοῦ ἀνακαλύψεις ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν ἀθανάσιαν καὶ εἰς τὴν δυστυχίαν. Ὁ Γαλιλαῖος εἶναι εἰς τῶν μεγάλων μαρτύρων τῆς ἀληθείας. Γεννηθεὶς ἐν Πίσῃ τῆς Τοσκάνης τῇ 15 Φεβρουαρίου 1564 παιδιόθεν ἀπέδειξε πρῶτον νοημοσύνην. Καθ' ἣν ἡλικίαν οἱ παῖδες συνήθως παῖγνι μόνον ἔχουσι κατὰ νοῦν, αὐτὸς ἐφείρετο καὶ κατασκεύαζε μηχανάς, ἐξέπληττε δὲ τοὺς διδασκάλους τοῦ διὰ τῆς ἐλευθέρως αὐτοῦ κρίσεως καὶ τῆς ζωηρότητος τοῦ πνεύματος τοῦ ὡς καὶ διὰ τῆς πρὸς τὴν μάθησιν προθυμίας αὐτοῦ.

Θαυμασίως ἀντελαμβάνετο πᾶν τὸ ἔξαίρον τὴν διάνοιαν, ἡγάπα δὲ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν, καὶ ἠσχολεῖτο περὶ τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν ποίησιν. Ὁ βλαστὸς τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ὀφθαλμοφανῶς ἠῤῥανεν.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔχων πολυμελὴ οἰκογένειαν καὶ ἐπιθυμῶν ν' ἀσπασθῇ ὁ νέος Γαλιλαῖος ἐπάγγελμά τι ἐπικερδὲς, τὸν ἀπέστειλεν εἰς Πίσαν ἵνα ἐκμάθῃ τὴν ἱατρικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν. Ἀλλὰ τὰ μαθήματα τῆς σχολαστικῆς¹ δὲν ἤρκουν εἰς τὸ διάπυρον τοῦτο πνεῦμα τὸ πρὸς τὰ κινεῖα ὀργῶν. Ὁ Γαλιλαῖος μετὰ παρρησίας ἀνεσκεύαζε τὰ διδασκόμενα αὐτῷ δόγματα, καὶ ἀπεδείκνυνεν ἕκτοτε πνεῦμα ἀνεξάρτητον καὶ φιλόνοτον.

1. Σχολαστικὴ ἢ (Scolastique), ἡ φιλοσοφία, ἥτις ἐδιδάσκετο κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἀπὸ τῆς ἐνάτης μέχρι τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος. Χαρακτὴρ οὐσιώδης τῆς φιλοσοφίας ταύτης, ἦν παρήγαγον αἱ ὑπὸ Καρόλου τοῦ μεγάλου ἰδρυθεῖσαι ἐκκλησιαστικαὶ σχολαί, ἥτοι ἡ ἐνωσις τῆς φιλοσοφίας καὶ μάλιστα τῆς διαλεκτικῆς μετὰ τῆς ῥητορικῆς.

Ἦτο δεκαεννέα μόλις ἐτῶν, ὅτε εὐρισκόμενος ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τῆς Πίσσης ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ λύχνον κρεμάμενον, τὸν ὁποῖον εἶχον κινήσει. Παρατήρησεν ὅτι ὁ λύχνος οὗτος κινούμενος ἀπετέλει δονήσεις ἐν τῷ αὐτῷ διαστήματι χρόνου, οἰονδήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ μῆκος τῶν διαγραφόμενων τόξων, ὅτι ἐνὶ λόγῳ ἡ κινήσεις αὐτοῦ ἦτο ἰσόχρονος. Ὁ νέος παρατηρητὴς ἐπιμελῶς ἐξετάσας τὸ γεγονός τοῦτο, τὸ ὁποῖον τότε ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ μετ' ἀδικοφροσύνης εἶχον ἰδεῖ, ἐθαύμασε τὸ σταθερὸν καὶ τὸ ὁμοιόμορφον τῆς κινήσεως, καὶ κατενόησε πάραυτα τὰς λαμπρὰς καὶ ὠφελίμους συνεπείας τοῦ τοιοῦτου φαινομένου. Ἐσκέπητο ὅτι ἠδύνατο νὰ καταμετρήσῃ τὸ ὕψος κτιρίου τινὸς διὰ τοῦ χρόνου τῆς δονήσεως σχοινίου κρεμαμένου ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου σημείου αὐτοῦ, καὶ ἀνεκάλυψεν οὕτω τοὺς νόμους τοῦ ἐκκρεμοῦς, οἵτινες παρέχουσιν εἰς τὴν ἐπιστήμην μεγίστην εὐκολίαν πρὸς ἀκριθεῖ τοῦ χρόνου ἐκτίμησιν.

Ὁ Γαλιλαῖος ἐπιδοθεὶς ἕκτοτε εἰς τὰς ἐπιστήμας, ἀνέγνωσε τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων γεωμετρῶν, καὶ μελετήσας τὴν πραγματείαν τοῦ Ἀρχιμήδους περὶ τῶν ἐν τοῖς ὕλοις βυθιζομένων σωμάτων, ἠδυνήθη μετ' οὐ πολὺ νὰ κατασκευάσῃ νέον ὑδροστάτην. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ταῦτα ἔργα, τὰ τοσοῦτον σπουδαῖα καὶ πρωτότυπα, ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, τῷ δὲ 1589 ὁ μέγας δούξ Φερδινάνδος διώρισεν αὐτὸν καθηγητὴν τῶν μαθηματικῶν ἐν Πίσῃ. Ὁ Γαλιλαῖος ἐποίησατο τότε ἀπὸ τοῦ προσκλινοῦς τῆς Πίσσης Πύργου νέαν σειράν πειραμάτων περὶ τῆς κινήσεως τῶν σωμάτων, ἔχων δὲ ὁδηγὸν τὴν ὑγιᾶ τῶν πραγμάτων λογικὴν, ἀνεγνώρισε τὸ ἀνυπαρκτον τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παραδεδεγμένων δῆθεν νόμων τῆς κινήσεως. Ὁ νοῦς αὐτοῦ ὠρίμαζεν οὕτω ἐξασκούμενος εἰς τὴν ἐλευθέραν τῶν γεγονότων ἐξέτασιν. Ἡ περὶ τὴν κίνησιν τῶν σωμάτων μελέτη τὸν ἔφερεν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν οὐρανίων σωμάτων, εἰργάσθη δὲ μετ' ἀνεκδότου ἐπιμελείας. Τοιαῦτα τὰ πρῶτα αὐτοῦ βήματα πρὸς τὴν δόξαν καὶ πρὸς τὴν ἀτυχίαν.

Ὁ Γαλιλαῖος ἐξήτασε μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὰ δύο ἀντίπαλα ἀστρονομικὰ συστήματα, τὸ τοῦ Πτολεμαίου μετὰ τῶν πολυπλόκων αὐτοῦ κυκλικῶν περιόδων καὶ ἐκκεντρικῶν κύκλων, καὶ τὸ τοῦ Κοπερνίκου, ὑπερδιὰ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπλότητος προσείλκε τοὺς σπουδαιοτάτους τῶν παρατηρητῶν. Θεωρηθεὶς μετ' οὐ πολὺ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὡς ταραξίας καὶ ὡς ἐνοχὸς ἀποστασίας ἀπὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, μεγίστην ἠσθάνετο στενοχωρίαν, ὥστε μετὰ προθυμίας ἐδέχθη τὴν πρότασιν τῆς Ἐνστιτούτου Γερουσίας, ἥτις προσέφερεν αὐτῷ δι' ἑξέτη ἔδραν τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πάδοβας, ἤρξατο δὲ καὶ πάλιν ἐργαζόμενος μετ' ἀκαμάτου δραστηριότητος καὶ ἀνευ σχεδὸν ἀναπαύσεως. Ἀ-

φου έρευνες τὸ θερμόμετρον, παρετήρησεν ἐν ἔτει 1604 νέον ἀστέρα, ἐν ἔτει δὲ 1609 ἐπρόκεισε τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, τοῦ θαυμασίου ὀργάνου, τὸ ὁποῖον ὁ Michélet εὐστόχως ἀπεκάλεσε τὸ μικροσκοπίον τοῦ ἀπείρου. Ἀκούσας ὅτι Ὁλλανδοὶ τις κατάρθωσε διὰ συνδυασμοῦ ὕδατων νὰ διακρίνῃ ἀντικείμενα εὐρισκόμενα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, ἀπεράσισεν εὐθύς νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ πρᾶγμα, ὅσῳ δὲ ἐξήτει, καὶ εὐρίσκει. Μετ' οὐ πολὺ ἔστησε τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἀστρονομικὴν τηλεσκοπίον ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ἐπευρηματοῦντος τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἤρκει εἰς τὴν φιλοδοξίαν του νὰ βλέπῃ μακρόθεν τὰ εἰς τὴν Βενετίαν καταπλέοντα πλοῖα, μόνον δὲ στάδιον ἄξιον τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ ἦτο ὁ οὐρανός. Ὁ Γαλιλαῖος ἔσπευσε νὰ διευθύνῃ τὸ πολὺτιμον ἐργαλεῖόν του πρὸς τὰς οὐρανίους ἐκτάσεις· τὸ ἄπειρον τῶν κόσμων ἀνεφάνη εἰς τὰς ὄψεις αὐτοῦ. Ὁ ἀστρονόμος ἔτρεψε τὸ τηλεσκοπίον πρὸς τὴν σελήνην, καὶ κατενόησεν εὐθὺς πόσον σφαλερὰ ἦσαν αἱ παραδεδομέναι ἰδέαι περὶ σφαιρικότητος τελείας τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ περὶ τοῦ αὐτοφώτου αὐτῶν, παρετήρησε δὲ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου εἶναι ἀνώμαλος ἔχουσα ὄρη καὶ βαθείας κοιλάδας. Ἐξέριψε βλέμμα ἐπὶ τῶν φωτονεφελῶν καὶ τοῦ γαλαξίου, καὶ εἶδεν ὅτι συγκροτοῦνται ἐκ μυριάδων ἡλίων, ἐκ κύκλωος ἀστέρων, ὡς ποιητικῶς εἶπεν ὁ σύγχρονος ποιητὴς Μίλτων. Ἐξήτασε τὸν πλανήτην Δία, καὶ ἀνεκάλυψε τοὺς τέσσαρας ἀστέρας τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ σύστημα τοῦτο, ἐνόησε δὲ ὅτι οἱ ἀστέρες οὗτοι εἶναι πρὸς τὸν Δία ὅ,τι ἡ σελήνη εἶναι πρὸς τὴν γῆν, δηλαδὴ οἱ δορυφόροι αὐτοῦ. Παρετήρησε τὸν ἥλιον καὶ πρῶτος εἶδε τὰς κηλίδας αὐτοῦ, τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο κατὰ τῆς δῆθεν ἀφθαρσίας τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐπιχειρήμα. Ἐκάστη τῶν ἀνακαλύψεων τούτων ἔφερε τὸν Γαλιλαῖον πρὸς τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου, ἐκάστη αὐτῶν ὑπέσειε τὸ οἰκοδόμημα τῶν πεπλανημένων ἰδεῶν, ἐν ᾧ ἐκρύπτετο ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη, ἀλλ' ἐκάστη αὐτῶν ἐπίσης ἐκίνει κατ' αὐτοῦ τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος.

Ὁ ἐρευνητὴς οὗτος τοῦ οὐρανοῦ, ὃν κατέπλητον αἱ ἴδιαι ἀνακαλύψεις· καὶ ἀπησχόλουν τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὔτε τὰς ἀντιρρήσεις τῶν ἀντιπάλων του ἤκουε οὔτε τὰς νομιστικὰς ἐκείνων, οἵτινες εἰς τὰς ἀποκαλύψεις αὐτοῦ ἀντέταττον χωρία τοῦ Ἀριστοτέλους, τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων. Χριστιανὸς ὢν εἰλικρινής, ὁ μέγας ἀστρονόμος ἠλπίζε νὰ συμβιβάσῃ τὴν πρὸς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν εὐπειθεῖαν αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς μεγαλοφυΐας του. Μάτην συνεβού-

1. Τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους θεωροῦντο κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὡς περιλαμβάνοντα πάσας τὰς γνώσεις, ὅσας ἡδύνατο ποτε ν' ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Βάσις πάσης σοφίας ἦτο τὸ ὄργανον αὐτοῦ ἀποτελοῦν ὁρησκευτικόν, οὔτως εἶπεν, δόγμα, τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ἐτόλμα ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ κύρος.

λευον αὐτῷ νὰ μένῃ ἡσυχος, μάτην τῷ ἐδείκνυντο τοὺς περὶ αὐτὸν πληθυνμένους ἐχθρούς. Ὁ φιλόσοφος δὲν ἤκουεν.

Ὁ Γαλιλαῖος ἔζη ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἀπλή τις περὶ τὴν πίσιν ἀμφισβολὶς κατέτρεφεν ἄνθρωπον, μία μόνη λέξις ἡδύνατο νὰ τὸν καταδικάσῃ εἰς θάνατον. Τὴν λέξιν ταύτην αἰρετικὸς προσέφερεν οἱ φθονοῦντες αὐτόν.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ὁ Γαλιλαῖος ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ἐνεστικῷ ἐδάφους, τὸ μῖτος τῶν ἀντιπάλων του οὐδὲν ἴσχυσεν, ἀλλὰ τῷ 1610 κατέλιπε τὴν Πάδοβον καὶ ἐπανήλθεν εἰς Τοσκάνην. Ἐν ἔτει 1611 μετέβη τὸ πρῶτον εἰς Ῥώμην, ἵνα διασκεδάσῃ τὰς ὑπονοίας τῆς Ἱερᾶς Ἐξουσίας, ἥτις ἐμειψιμοῖρε ἤδη κατ' αὐτόν. Ὁ δομινικάνος Δομινίκος Baccini προσέβαλεν ἀπὸ τοῦ ἁλθονος τοὺς Κοπερνίκους καὶ ἰδίως τὸν Γαλιλαῖον. Τὴν 5 Μαρτίου 1616 ὁ ἐπὶ τῆς λογοκρισίας ἱερτικὸς σύλλογος (Sacree Congrégation de l'Index) ἀπηγόρευσε τὰ βιβλία τοῦ Κοπερνίκου καὶ τοῦ Φοσκάρινη, ἐν οἷς ἐθεωροῦτο «τὸ σφαλερὸν δόγμα τῆς κινήσεως τῆς γῆς καὶ τῆς ἀκινήσεως τοῦ ἡλίου, τὸ ὁποῖον κατὰ πάντα ἀντίκειται εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν». Περὶ Γαλιλαίου δὲν ἐγένετο λόγος ἐν τῷ δικτάγματι τούτῳ, πλὴν ὁ ἀστρονόμος εἶχε λάβει κρυφίως αὐστηρὰν ἐπιτίμησιν, ὥστε ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠναγκάσθη νὰ σιωπᾷ.

Τῷ 1618 ἡ ἐμφάνισις τριῶν κομητῶν ἐπανέφερεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀστρονομίαν, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου καὶ εἰς τὴν κίνησιν τῆς γῆς. Ἐν ἔτει 1630 ἔγραψε τὸν περίφημον αὐτοῦ *Διάλογον*, ἐν ᾧ δι' εὐλήπτου τεχνάσματος πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀπηγορευμένου ἀντικειμένου εἰσάγων τρία πρόσωπα, τὸν Salviati καὶ τὸν Sagredo θιασώτας τοῦ Κοπερνίκου, καὶ τὸν Simplicio ὑπέρμαχον τῶν ἀρχαίων δογμάτων τοῦ Πτολεμαίου. Ὁ Συμπλίκιος οὗτος εἶναι ὁ ἄνθρωπος τοῦ παρελθόντος, ἡ εἰκὼν τῆς ἐκουσίας ἀκινήσεως. Ὁ Γαλιλαῖος παριστᾷ αὐτὸν ὡς γελοῖον καὶ δυστυχή.

—Μελετήσωμεν τὴν φύσιν, λέγει αὐτῷ ὁ Σαμπλίκιος.—Πρὸς τί; ἀπαντᾷ ὁ Συμπλίκιος, ὁ τοιοῦτος κόπος εἶναι πάντῃ περιττός. Οὐδόλως ἔχω ἀνάγκην τῆς φύσεως. Ἐγὼ ἀρκοῦμαι εἰς ἐκείνην, τὰ ὁποῖα μᾶς εἶπον οἱ πατέρες μας· μελετῶ τοὺς σοφοὺς, ἐπαναλαμβάνω τοὺς λόγους τῶν καὶ κοιμῶμαι ἡσυχος.

Κατωτέρω ὁ Συμπλίκιος λέγει· «Ἀρκεῖ νὰ ᾄδῃ τις καλὸς Χριστιανός. Ἱερὰ ἀμάθεια τὰ πάντα ἀντικαθιστᾷ, οὐδ' εἶναι ἐπιθυμητὸν ν' ἀποκαλύπτωμεν ὅλα τὰ μυστήρια».

Ὁ *Διάλογος* τοῦ Γαλιλαίου γέμει εὐφυΐας καὶ σατυρικῶν ὑπαινιγμῶν ἀλλὰ καὶ πολυμαθείας. Τὸ ὥραϊόν τοῦτο βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐντελὲς ἐλησμονήθη, εἶναι οὐ μόνον θανμασία περὶ ἀστρονομίας πραγματεία, ἐν ᾗ ἡ κίνησις τῆς γῆς ἐπιβεβαιούται, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἐνθερμος συνηγορία

ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν γεγονότων ἐρεύνης, εἶναι ἔργον ἄξιον τοῦ Σωκράτους, ὅπερ ὀφείλουσι νὰ θαυμάζωσι πάντες οἱ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς κρίσεως καὶ τὴν τῶν ἰδεῶν κίνησιν στέργοντες. Εἶναι νίκη, ἣν ὁ ὀρθὸς λόγος ἐνίκησε κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως.

Ὁ Οὐρβανὸς Η' ἐνόμισεν ὅτι ἀνεγνώριζεν ἐκὺν τὸν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Συμπλίκιου, δι' οὗ ὁ Γαλιλαῖος ἐξεπροσώπει τοὺς ἐχθρούς του, ὅτι αὐτὸν παρίστα ὁ γελοῖος ἐκείνος καὶ εὐήθης ἄνθρωπος, ὁ ἀνήκων εἰς πάσας τὰς ἐποχὰς καὶ λατρεύων μὲν τὸ ὑπάρχον, καταρώμενος δὲ καὶ καταπολεμῶν τὸ ὑπάρξον.

Ὁ πάππας ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ ἐπιστήμονος παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν. Ὁ Γαλιλαῖος, καίτοι γέρον ὢν καὶ ἀδύνατος, ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Ῥώμην, ὅπου ἤρξατο ἀξιωματικὸς δικηγόρος. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν περιορίσθη τῇ δικταγῇ τοῦ Συλλόγου τοῦ ἱεροδικείου ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πρεσβυτοῦ τῆς Τοσκάνης.

«Ὁ μοναχὸς Lancio, λέγει ὁ Γαλιλαῖος ἐν τινι πρὸς τὸν Ῥενιέρην ἐπιστολῇ, με ἐπεσκέρθη τὴν ἐπαύριον καὶ με προσέλαβεν εἰς τὴν ἀμαξίαν του. Καθ' ὃδον μοὶ ἀπηύθυνε διαφόρους ἐρωτήσεις καὶ μοὶ ἐξέφρασε μεγίστην ἐπιθυμίαν νὰ ἐπανορθώσω τὸ σκάνδαλον, τὸ ὁποῖον καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν ἐπροξένησα, ὑποστηρίζων τὴν ἰδέαν τῆς κινήσεως τῆς γῆς. Εἰς τὰ σπουδαῖα ἐπιχειρήματά μου, ὡς καὶ εἰς τὰς μαθηματικὰς ἀποδείξεις μου, οὐδὲν ἄλλο ἀπῆντησεν εἰμὴ μόνον· «Καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἔστηκεν», ὡς λέγει ἡ Γραφή. Οὕτω συνδιαλεγόμενοι ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ ἱεροδικείου. Παρουθὺς με ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν πανιερώτατον Vitrici, σύνεδρον, παρ' ᾧ εὗρον δύο μοναχοὺς δομινικάνους. Με διέταξαν εὐσχήμως νὰ εἴπω τοὺς λόγους μου ἐνώπιον τοῦ Συλλόγου ὅλου, προειδοποιούντές με ὅτι καθ' ἣν περίπτωσιν ἦμελον κριθῇ ἔνοχος, ἤμελον λάβει τὴν ἁδαιαν νὰ ἀπολογηθῶ».

Μετὰ μακρὰν ἀνάκρισιν ὁ Γαλιλαῖος ἐφυλακίσθη ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας. Τὴν δευτέραν, 20 Ἰουνίου 1632, ἐκλήθη καὶ πάλιν εἰς τὸ ἱεροδικεῖον, τὴν δ' ἐπομένην τετάρτην, ὠδηγήθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Minerva ἐνώπιον τῶν καρδινάλιων καὶ τῶν ἱεραρχῶν τῶν συγκροτούντων τὸν Σύλλογον, ὅπως ἀκούσῃ τὴν καθ' αὐτοῦ ἀπόφασιν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη διαλαμβάνει τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ βιβλίου του καὶ τὴν καταδίκην αὐτοῦ εἰς τὴν ἐν τῷ δεσποτηρίῳ τοῦ ἱεροδικείου κάθειρξιν ἐπὶ χρόνον ὀρισθησόμενον ὑπὸ τοῦ Πάπα. Ὁ Γαλιλαῖος ἠναγκάσθη προσέτι νὰ ἀπαγγείλῃ γονυπετῆς τὴν ὑπαγορευθεῖσαν αὐτῷ ἐξῆς ἀπόφασιν·

«Ἐγὼ ὁ Γαλιλαῖος Γαλιλαῖος, ἐτῶν ἐβδομήκοντα, γονυπετῆς ἐνώπιον ὑμῶν τῶν Πανιερωτάτων καὶ ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰ ἄγια καὶ ἱερὰ εὐαγγέλια, τὰ ὁποῖα διὰ τῶν χειρῶν μου ψάλλω, ἐκρίθην ἔνοχος αἰρέσεως, καθὼς ὑποστηρί-

ξας καὶ πιστεύσας ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι τὸ κέντρον τοῦ κόσμου καὶ μένει ἀκίνητος, καὶ ὅτι ἡ Γῆ δὲν εἶναι τὸ κέντρον καὶ κινεῖται. Ἐξομνῶ, καταρῶμαι καὶ ἀποστρέφωμαι τὰς ἄνω πλάνους».

Λέγεται ὅτι ὁ Γαλιλαῖος ἐγειρόμενος ἐκτύπησε τὸν πόδα καὶ ἀνέκραξεν· «E pur si muove» (καὶ ὅμως κινεῖται). Τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀπίθανον, ἀλλ' οἱ ἀξιωματικόνευτοι οὗτοι λόγοι, καίτοι δὲν ἐξήλθον ἴσως ἀπὸ τῶν χειλέων του, ἦσαν βεβαίως ἐγκεχυράμενοι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Πολλοὶ βιογράφοι ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἡ αὐστηρὰ τοῦ ἱεροδικείου ἐξέτασις οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἡ βάσανος, πλὴν ἡθικὰς μόνον βασάνους ὑπέστη ὁ μέγας φιλόσοφος.

Ὁ Γαλιλαῖος δὲν ἐγνώρισεν ἔκτοτε τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ πάππας συνήνεσε νὰ μεταβῇ εἰς Σιέννην παρὰ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Piccolomini, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν παρὰ τὴν Φλωρεντίαν ἐπαυλίαν αὐτοῦ τοῦ Arcetri, ἐν ᾗ ἔμεινε περιορισμένος μέχρι θανάτου. Ὁ ἐνδοξὸς γέρον ὑπέφερε σκληρὰς δοκιμασίας. Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1634 ἀπώλεσε μίαν τῶν θυγατέρων του, μετὰ δύο δὲ ἔτη ἔγινε τυφλός. Ἐνίοτε περιπλανᾶτο μετὰ τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἄλλοτε φυτεύσει, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς μόνης ἐπιζώσεως θυγατρὸς του, ἥτις εἶχε γίνει μοναχή, ὅτε δ' ἐπανήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν του ἐμάνθανε νέαν τινα ἐνόχλησιν τῶν κατατρεχόντων αὐτόν. Μυρία προσκόμματα παρενοχλοῦντο εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν βιβλίων του, αἱ σχέσεις του παρεμποδίζοντο, ὁ δ' ἱεροδίκης εἶχε διαταγὴν νὰ παρατηρῇ ἐνίοτε ἐὰν ὁ Γαλιλαῖος ἦτο ἀποχρώντως ταπεινός καὶ μελαγχολικός. Ὁ γέρον ἐγένεν ἐπὶ τέλους σκυθρωπὸς καὶ ἀπέβαλε πᾶσαν ἐλπίδα. Τὴν δὲ 8 Ἰανουαρίου 1642 ἀπεβίωσεν ἐν ἡλικίᾳ ἐβδομήκοντα ὀκτὼ ἐτῶν.

Εἰσα 2. ΣΟΤΤΕΟΡ.

ΘΡΥΑΛΛΙΔΕΣ ΓΕΙΝΑΙ

Ἐν Γερμανίᾳ κατασκευάζουσι διὰ τὰς λυχνίας θρυαλλίδας (φυτίλια) ἐξ ὕδατος, λεπτὰς ἐν εἰδει σύρματος. Αἱ θρυαλλίδες αὗται ἀνέλκουσι τὸ πετρέλαιον ἢ τὸ οἶνόν πνευμα καλονικώτερον ἢ αἱ συνήθεις, αἱ δὲ φέρουσαι αὐτὰς λυχναὶ παρέχουσιν ὀλιγωτέρους παρὰ τὰς ἄλλας κινδύνους. Πλὴν τούτων αἱ ὕδατι θρυαλλίδες παρέχουσι φῶς διευγέστερον καὶ καθαρότερον, ἐκπέμπουσιν ὀσμὴν ἡττον δυσάρεστον τῶν ἄλλων, καταναλίσκουσιν ὀλιγώτερον καύσιμον ὑγρὸν, εἰς δὲ τὰς λυχνίας τοῦ οἶνον πνεύματος τιθέμεναι παρέχουσιν πλεοντέραν θερμότητα καὶ φλόγα ἡσυχωτέραν. *

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐσπερον τινα ἐν τῷ Γαλιλαϊκῷ θεάτρῳ Ἀλέξανδρος Δυμάς, ὁ πατήρ, εἶδε θεατὴν τινα ἀποκοιμισμένον ἐν τῇ θέσσει του κατὰ τὴν παράστασιν δράματός τινος τοῦ Soumet.

—Κύτταξ! λέγει ὁ Δυμάς εἰς τὸν συνάδελ-

φόν του, ἰδοὺ ἡ ἐντύπωσις, ἣν προξενοῦσι τὰ δράματά σου.

Τὴν ἐπαύριον παριστάνετο κωμωδία τις τοῦ Δυμᾶ, ὃ δὲ συγγραφεὺς ἦτο εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς ὀρχήστρας. Αἰφνης ὁ Soumet τὸν κτυπᾷ ἐπὶ τοῦ ὤμου, καὶ δεικνύων αὐτῷ κύριόν τινα κοιμώμενον, τῷ λέγει μὲ τόνον φωνῆς γλυκύπικρον·

— Βλέπεις, ἀκριβῆς μου Δυμᾶ, ὅτι ἐμπορεῖ ν' ἀποκοιμηθῇ τις καὶ εἰς τὰ ἐδικά σου ἔργα.

— Ἄ, ὑπέλαβεν ὁ Δυμᾶς, εἶναι ὁ ψεσινὸς κύριος, ὅστις δὲν ἐξύπνησεν ἀκόμη.

*
**

Κύριός τις κακοενδεδυμένος ἐξήγησε νὰ ἴδῃ τὸν πλούσιον τραπεζίτην **

— Ὁ κύριος δὲν δέχεται σήμερον, τῷ λέγει ὁ ὑπηρέτης.

— Τοῦτο μ' εἶνε ἀδιάφορον. . . ἀρκεῖ νὰ δίδῃ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Εἰς τῶν σπουδαιότερων παρ' ἡμῖν κεφαλαίων διηγεῖτο ἐσχάτως τὸ ἐξῆς νοστιμώτατον ἀνέκδοτον, ὅπερ ἔλαβε χώραν παρ' αὐτῷ τούτῳ.

Πρωτὴν τινὰ ἤμην ἐν τῷ γραφεῖ μου, ὅτε μ' ἐξήγησε κάποιος.

— Τὸ ὄνομά του; λέγω πρὸς τὸν ἀγγέλλοντά μοι τοῦτο ὑπηρέτην.

— Λέγει ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομά του, διότι ὁ κύριος δὲν τὸν γνωρίζει.

— Πολὺ καλὰ. Ἀλλὰ τέλος πάντων τί θέλει αὐτός ὁ ἄνθρωπος;

— Θέλει, λέγει, νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ περὶ ὑποθέσεως σπουδαιότητας.

— Ἄς ἔλθῃ.

Τότε προσῆλθέ τις λίαν κακῶς ἐνδεδυμένος.

— Κύριε, μοι λέγει, ἔρχομαι νὰ σᾶς προτείνω ὑπόθεσιν τινα σπουδαιότητας, ὑπόθεσιν ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι δὲν παρουσιάζονται δις ἐντὸς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος.

— Τί ὑπόθεσις εἶν' αὐτή;

— Ἰδοὺ! Κύριός τις ἔχει ἀνάγκην ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων· ἀντὶ τοῦ ποσοῦ δὲ τούτου δύνασθε ν' ἀγοράσῃτε τὴν μεγαλοπρεπῆ οἰκίαν του μετὰ τοῦ κήπου της.

— Ἄ, δὲν ἔχω διαθέσιμους ἑκατὸν χιλιάδας φράγκα.

— Δίδει καὶ τὰ ἐπιπλα χάρισμα.

— Σᾶς λέγω ὅτι δὲν εἶνε διὰ νὰ γείνῃ τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Ἀφήσατέ με ἤσυχον.

— Ἀλλ' ἡ οἰκία αὕτη ἀξίζει διακοσίας χιλιάδας φράγκα.

— Καὶ διὰ πενήντα χιλιάδας φράγκα ἂν μοι τὴν ἔδιδον, ἀμφιβάλλω ἂν θὰ τὸ ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

— Πενήντα χιλιάδας φράγκα; ἀναφωνεῖ τότε. Ἄ, ἔχω ἄλλο τι νὰ σᾶς προτείνω. . . ἐν κτήμα εἰς τὸ Φάληρον, κάτι τι θαυμάσιον!

— Δὲν θέλω κτήματα. Ὑπάγετε εἰς τὸ καλόν. Μὴ μὲ ζαλίζετε.

Ὁ ξένος ἔσυρε τότε κάτι τι ἀπὸ τὸ θυλάκιον τοῦ φορέματός του.

— Τότε λοιπὸν, κύριε, ἀγοράσκατέ μου αὐτὴν τὴν ὡραίαν χειρὶν-παρένιαν πίπαν. . . Εἶναι εὐρημα σπάνιον, μοναδικόν. . . . Σαράντα φράγκα μόνον. . . πίπα, ὅπου ἔχει ἑκατὸν εἴκοσι φράγκα.

(Ὁ κεφαλαίουχος προσέθηκε μετὰ καταθέσεως βλημένου ὕφους νικηθέντος) :

— Ἦγόρασκα τὴν πίπαν!

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Εἶνε εὐκολώτερον νὰ κάμῃ τὸ καλὸν ὁ πλούσιος, παρὰ νὰ μὴ κάμῃ τὸ κακὸν ὁ πτωχός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατ' ἀρχαῖον ἔθος, ἰσχύον ἔτι ἐν Λονδίῳ, ἡ συντεχνία τῶν ὀπωροπωλῶν προσφέρει κατ' ἔτος εἰς τὸν λόρδον δῆμαρχον ποσὸν τι ὀπωρῶν ἐκ τῶν καλλίστων τῆς ἐποχῆς. Ἀλλοτε τὸ δῶρον τοῦτο συνίσταται εἰς δώδεκα μεδίμνους μήλων διαφόρων εἰδῶν, ἐκ τῶν ἐκλεκτοτάτων. Τὰ μήλα ταῦτα ἐτίθεντο μετὰ προσοχῆς εἰς λευκὰ κομψὰ κάνιστρα καλυπτόμενα διὰ μικρᾶς ὀθόνης· οἱ δὲ ὀπωροπῶλαι, τεταγμένοι εἰς γραμμὴν, ἔφερον ἐν πομπῇ τὰ κάνιστρα εἰς τὸ Mansion House. Ἐνταῦθα ἡ κυρία τοῦ δημάρχου δεχομένη τοὺς κομίζοντας τὰ δῶρα, διέτασσε τὴν οἰκονόμον αὐτῆς νὰ παραλάβῃ τὰς ὀπώρας, καὶ νὰ θέσῃ αὐτῶν εἰς ἕκαστον κάνιστρον φιάλην οἴνου δι' ἐκείνους, οἵτινες τὰς ἔφερον· ἀκολουθῶς γεῦμα παρτίθετο εἰς αὐτοὺς, οὔτινος συναπεκομίζον καὶ τὸ ἀπομεινάρια διὰ τὸ δεῖπνον αὐτῶν.

Ἡ ἀρχαία αὕτη τελετὴ διετηρήθη ἄνευ διακοπῆς μέχρις σήμερον, τροποποιηθεῖσα μόνον εἰς τὰς λεπτομερείας κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους.

Τελευταῖον ἐτελέσθη πάλιν ἐν Λονδίῳ· αἱ προσερχθεῖσαι ὀπῶραι διετέθησαν ἐντέχνως ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ λόρδου δημάρχου· ἦσαν δὲ διαφόρων εἰδῶν, ἀνανάδες, πεπόνια, σύκα, σταφύλια, ῥοδόκινα, βερίκοκα, καὶ συνοδεύοντο ὑπὸ λαμπρᾶς ἀνθοδέσμης.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Αἱ κηλίδες τοῦ καφέ καὶ τοῦ καφέ μετὰ γάλακτος δύνανται νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἐξ ὑφάσματος μαλλίνου ἢ μεταξίνου, ἄνευ βλάβης οἷας δῆποτε τοῦ χρώματος, ὡς ἐξῆς. Τρίβονεν αὐτὰς διὰ ψήκτρας καὶ διὰ γλυκερίνης καθαρᾶς, καὶ ἔπειτα ἀποπλύνωμεν διὰ χλιαροῦ ὕδατος, μετὰ δὲ ταῦτα πατοῦμεν διὰ θερμοῦ σιδήρου τοῦ σιδηρώματος τὸ ἀνάστροφον μέρος τοῦ ὑφάσματος ὡς νὰ στεγνώσῃ. Ἡ γλυκερίνη ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἀπορροφᾷ τὰς χρωματιστικὰς ὕλας τοῦ καφέ καὶ τὰς λιπαράς τοῦ γάλακτος.

ΑΘΗΝΑΙ, — ΤΥΠΩΣ ΚΟΡΙΝΘΗΣ ΠΑΤΕΙΝΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»